

Fizyka Procesów Klimatycznych

Wykład 1

prof. dr hab. Szymon Malinowski
Instytut Geofizyki, Wydział Fizyki
Uniwersytet Warszawski
malina@igf.fuw.edu.pl

dr hab. Krzysztof Markowicz
Instytut Geofizyki, Wydział Fizyki
Uniwersytet Warszawski
kmark@igf.fuw.edu.pl

Materiały do wykładu

Literatura

- David Archer: Globalne ocieplenie – zrozumieć prognozę
- David Randall: Atmosphere, Clouds, and Climate, 2012, ISBN: 9780691143750
- Geoffrey K. Vallis: Climate and the Oceans, 2011, ISBN: 9780691150284
- David Archer: The Global Carbon Cycle, 2010, ISBN: 9780691144146
- Raymond T. Pierrehumbert: Principles of Planetary Climate, 2011, ISBN: 9780521865562
- WORKING GROUP I CONTRIBUTION TO THE IPCC FIFTH ASSESSMENT REPORT CLIMATE CHANGE 2013: THE PHYSICAL SCIENCE BASIS <http://www.ipcc.ch/report/ar5/wg1>
- Marcin Popkiewicz, Aleksandra Kardaś, Szymon Malinowski: Nauka o klimacie, 2018, 2019. ISBN: 9788363391775

Uwagi ogólne

Kod przedmiotu: 1103-5 FPK

Liczba punktów ETCS: 3

Nazwa przedmiotu: Fizyka Procesów Klimatycznych

Prowadzący: Szymon Malinowski Krzysztof Markowicz,

Termin: semestr letni, środa, godz. 10.15-12:00

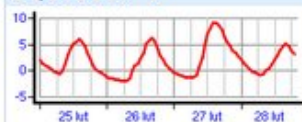
Forma zaliczenia: egzamin pisemny

Pogoda i klimat.

Czas pomiaru: 2014-02-28 19:40:55 CET
2014-02-28 18:40:55 UTC

Parametry powietrza

temperatura: 2,7 °C

wilgotność: 87,7 %

ciśnienie: 996,0 hPa

temperatury ekstremalne	min	max		temperatury ekstremalne	min	max		temperatura punktu rosy	0,9	°C
bieżąca doba 00 ⁰⁰ - 24 ⁰⁰ UTC	-0,8	5,1	°C	18 ⁰⁰ - 06 ⁰⁰ UTC	2,7	3,1	°C	temperatura odczuwalna	-4,1	°C
poprzednia doba 00 ⁰⁰ - 24 ⁰⁰ UTC	-1,4	9,5		06 ⁰⁰ - 18 ⁰⁰ UTC	-0,7	5,1		ciśnienie zredukowane	1009,7	hPa

Parametry wiatru

prędkość w porывie
ostatnie 10 min 5,7 m/s

prędkość: 4,4 m/s

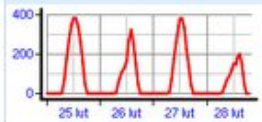

kierunek: 94,0 °

Promieniowanie słoneczne

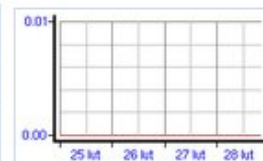
moc: 0,0 W/m2

usłonecznienie
oc śniegu 5,1 h

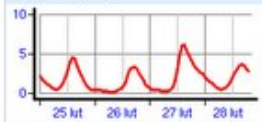
Opad atmosferyczny

opad [mm]	opad [mm]
1h 0,0	9h 0,0
2h 0,0	12h 0,0
3h 0,0	15h 0,0
4h 0,0	18h 0,0
5h 0,0	21h 0,0
6h 0,0	24h 0,0

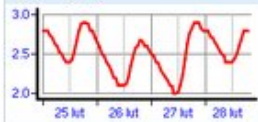

Temperatura gruntu

t (+10cm): 2,5 °C

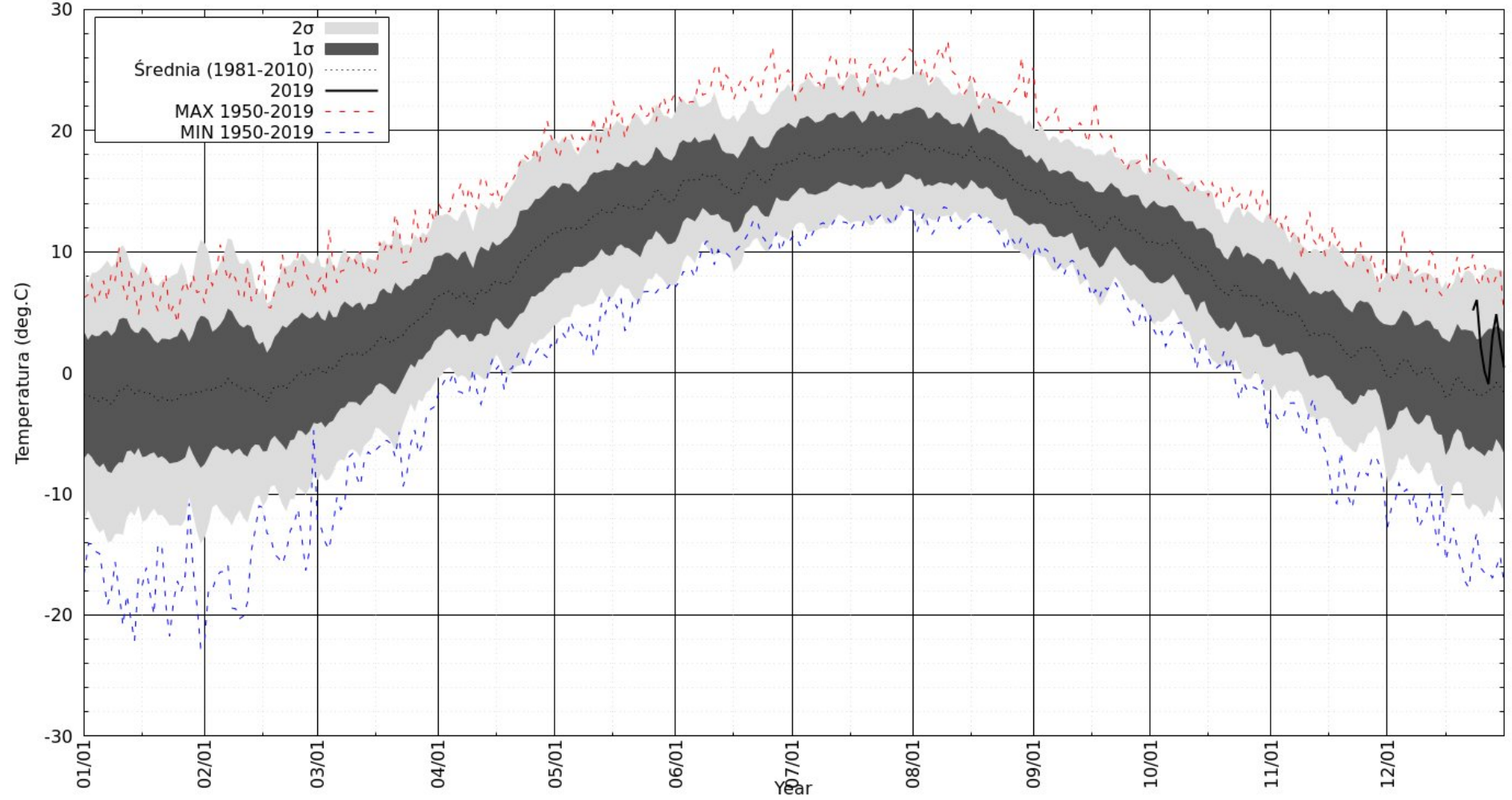
t (-10cm): 2,8 °C

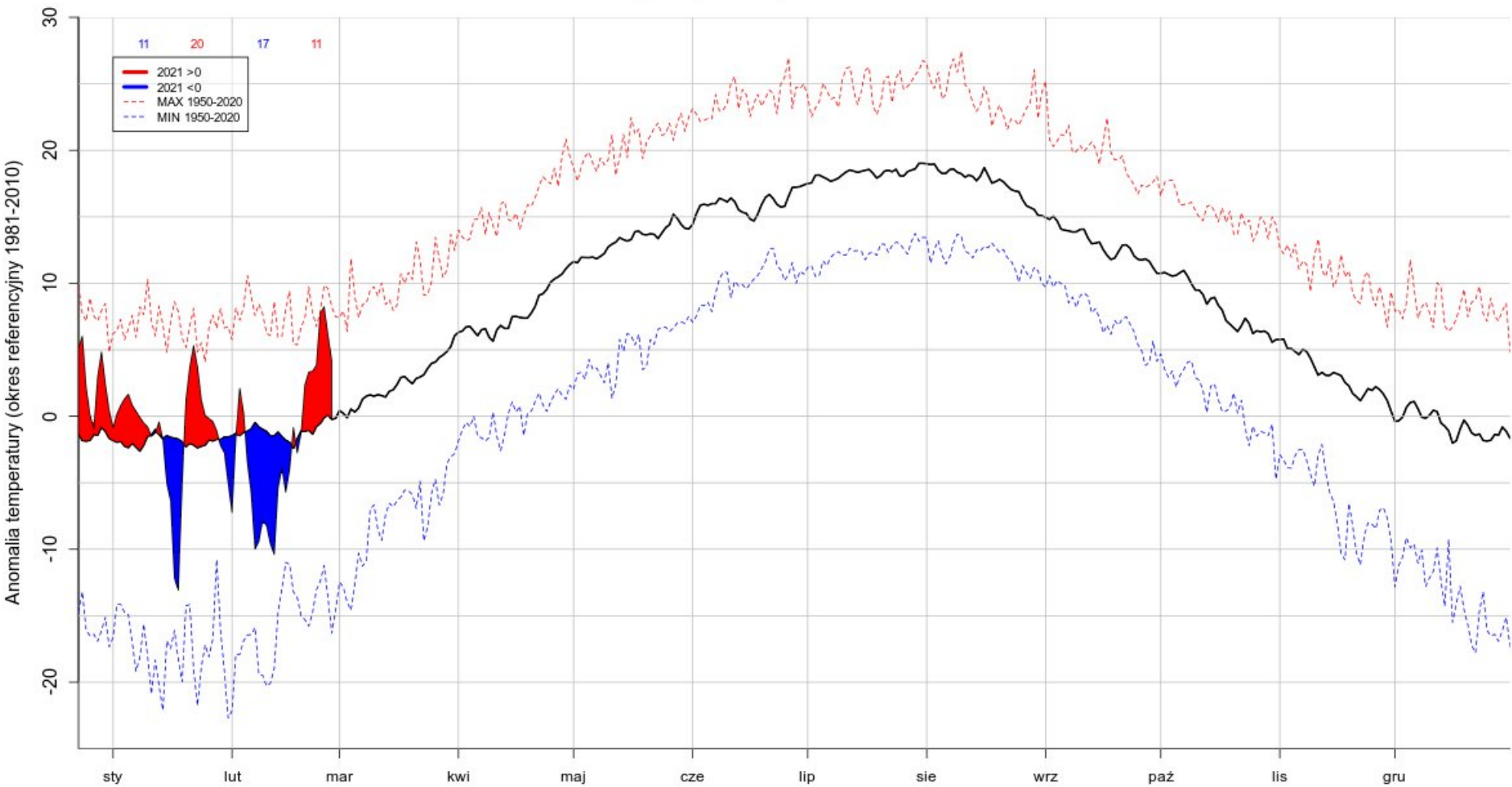
t (-50cm): 2,9 °C

Temperatura w Polsce
(c) <https://meteomodel.pl> 2016-2020

Przebieg temperatury w Polsce w roku 2021

liczba dni > średniej: 31

skrypt: Bartosz Czernecki, modyfikacje: MeteoModel.pl 2019-2021

liczba dni < średniej: 28

Average Temperature

Warsaw, Poland

Average Wind Speed

Warsaw, Poland

Average Number of Days With Precipitation

Warsaw, Poland

Average Number of Days Above 60F/15C

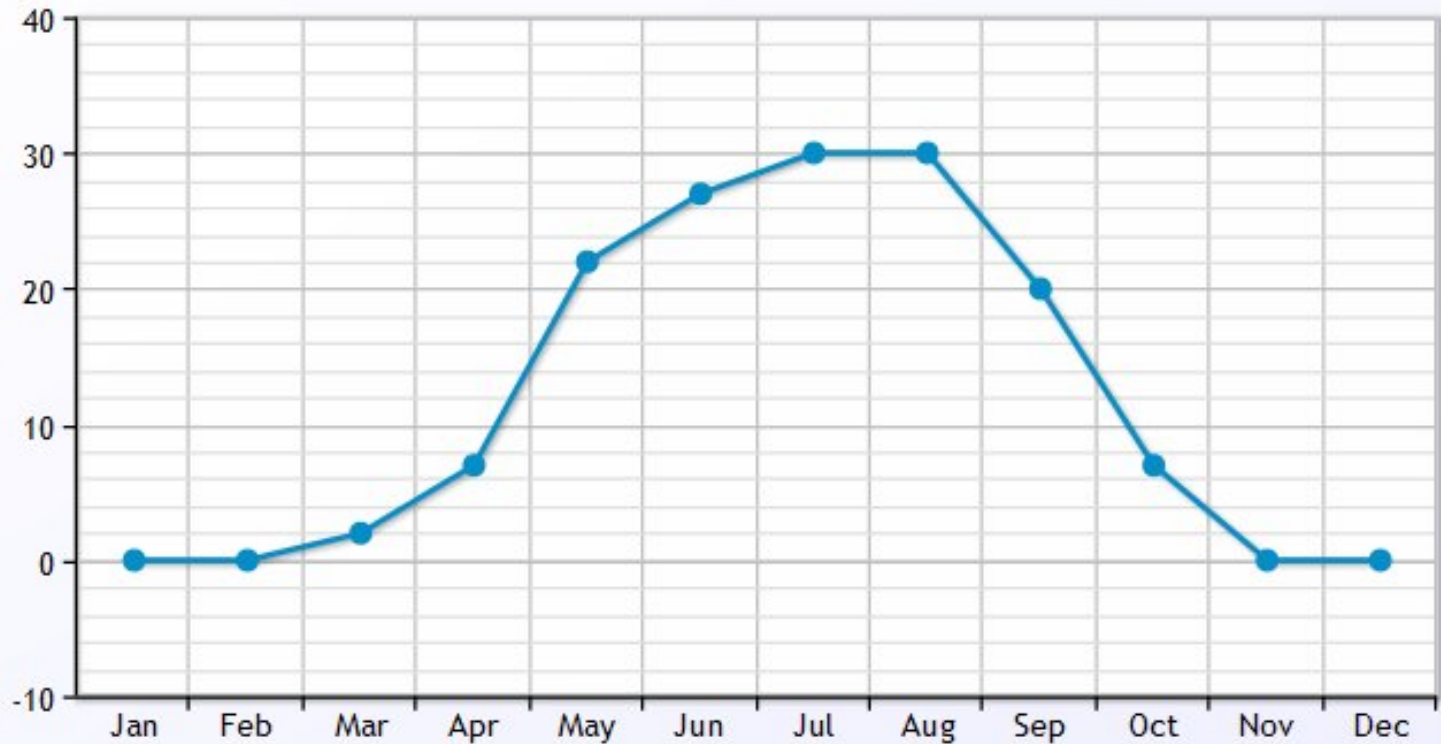
Warsaw, Poland

Celsius

kilometers per hour

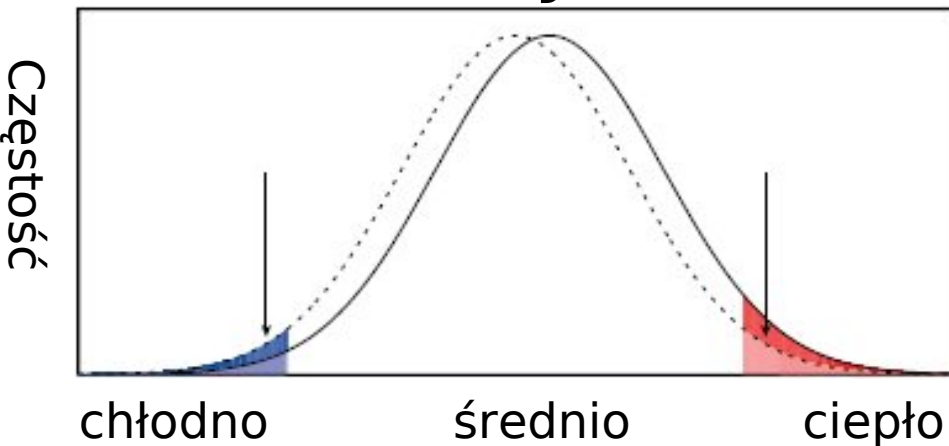
Days

Days

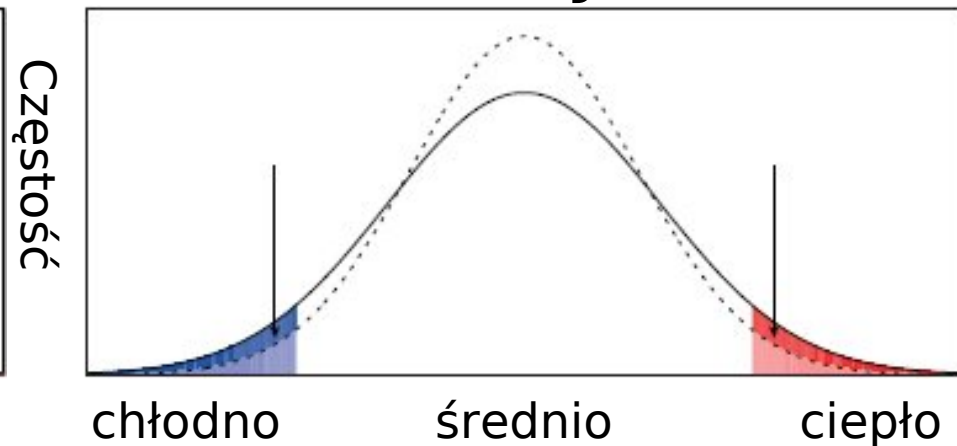

Przykład: zmiany w rozkładzie temperatur

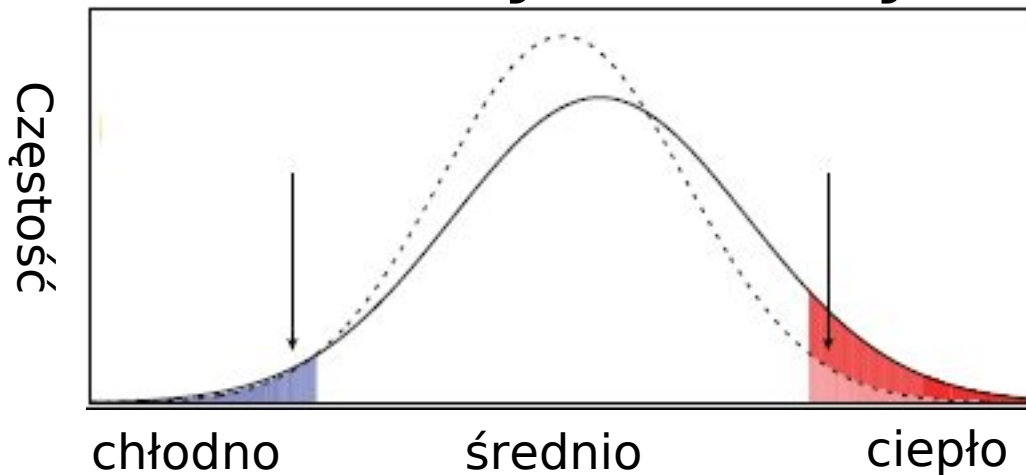
wzrost średniej

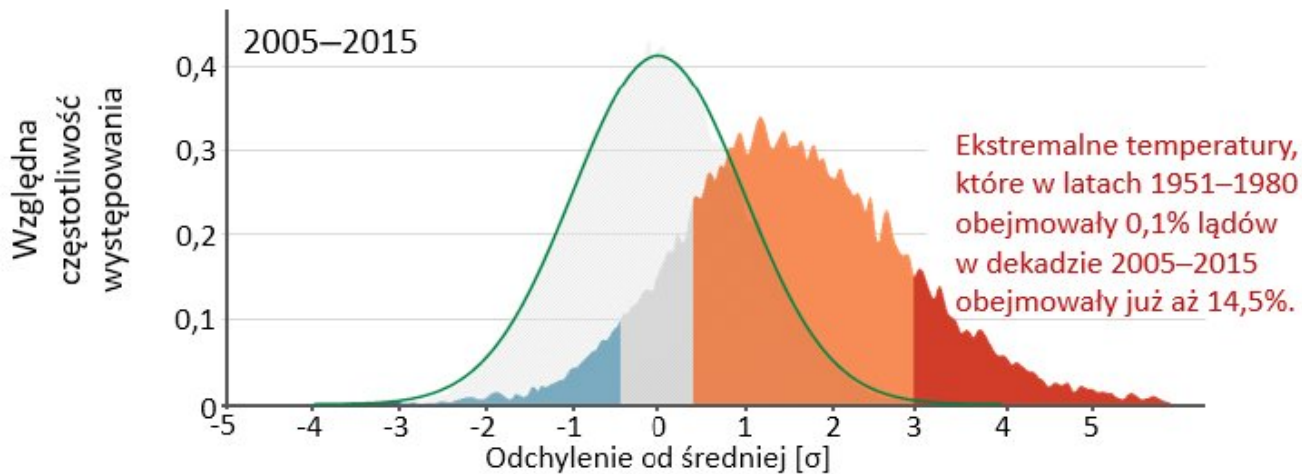
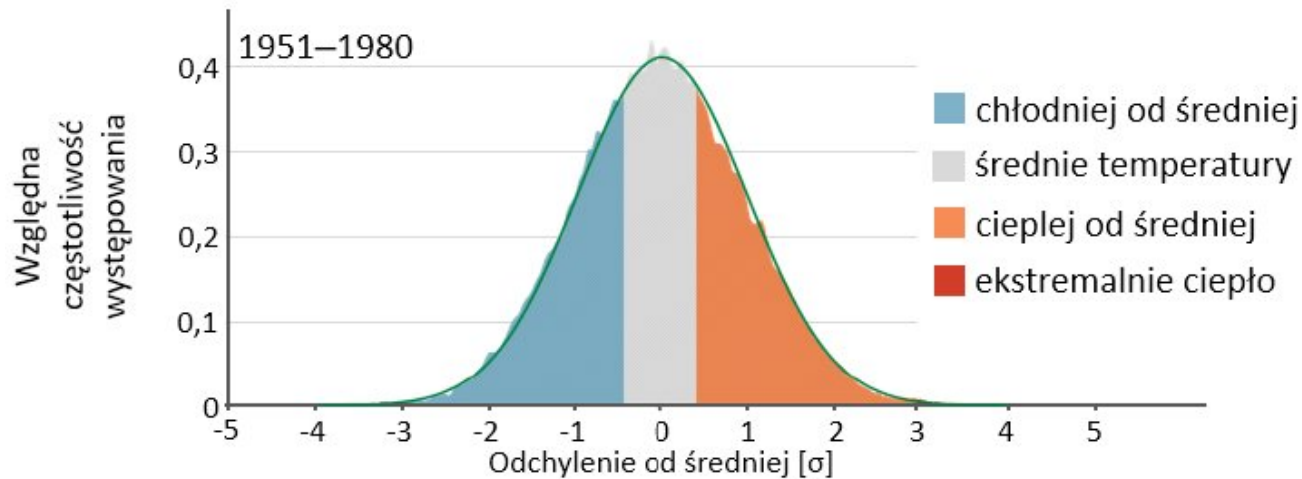

wzrost wariancji

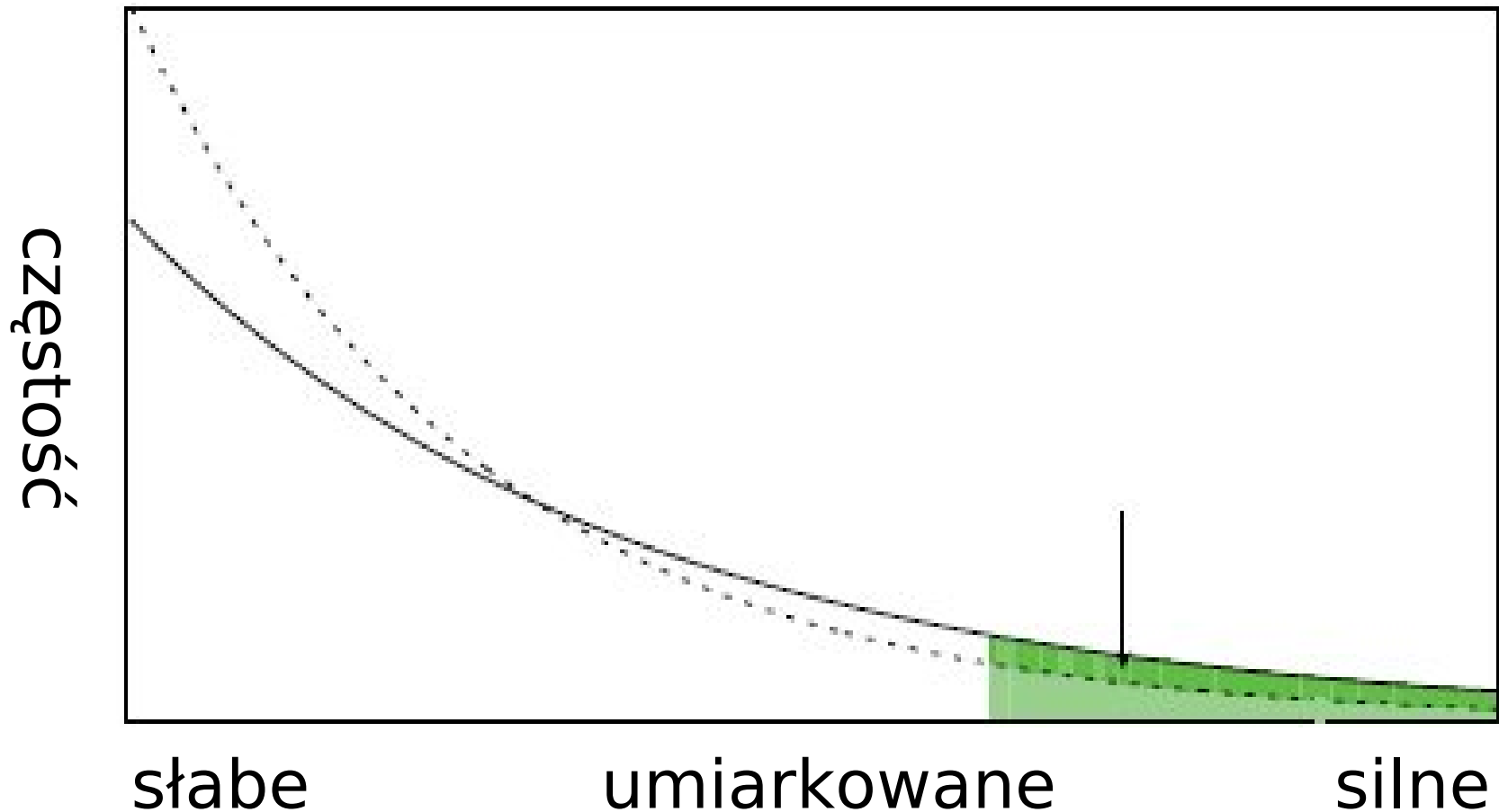
wzrost średniej i wariancji

Częstotliwość występowania lokalnych odchyłeń temperatury latem na lądach półkuli północnej względem okresu bazowego 1951–1980 .

Przykład: zmiany w rozkładzie intensywności opadów

METEOROLOGY GLOSSARY

AMERICAN METEOROLOGICAL SOCIETY

glossary *of* meteorology

Weather:

The state of the atmosphere, mainly with respect to its effects upon life and human activities.

As distinguished from climate, weather consists of the short-term (minutes to days) variations in the atmosphere. Popularly, weather is thought of in terms of temperature, humidity, precipitation, cloudiness, visibility, and wind.

Climate:

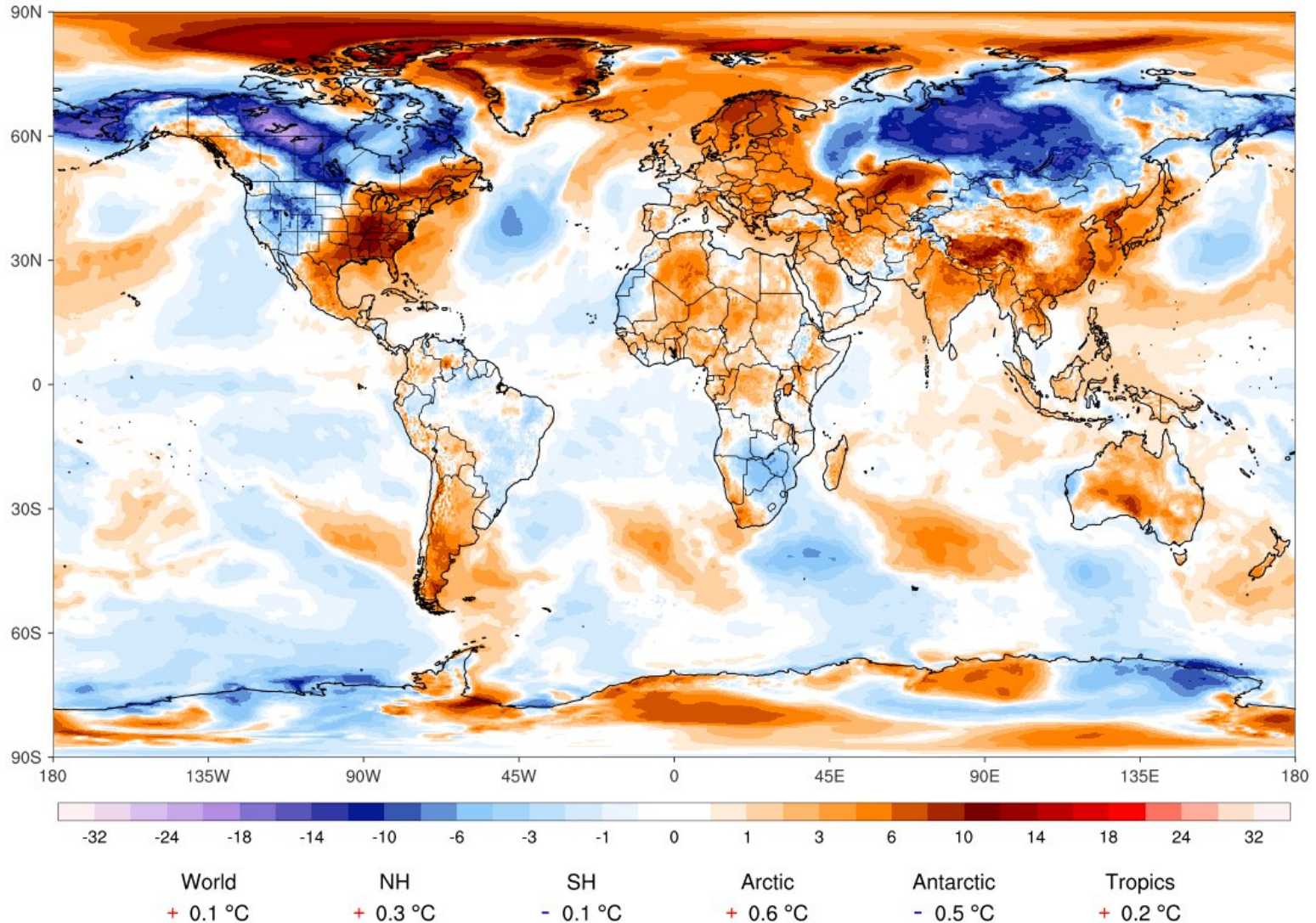
The slowly varying aspects of the atmosphere-hydrosphere-land surface system.

It is typically characterized in terms of suitable averages of the climate system over periods of a month or more, taking into consideration the variability in time of these averaged quantities.

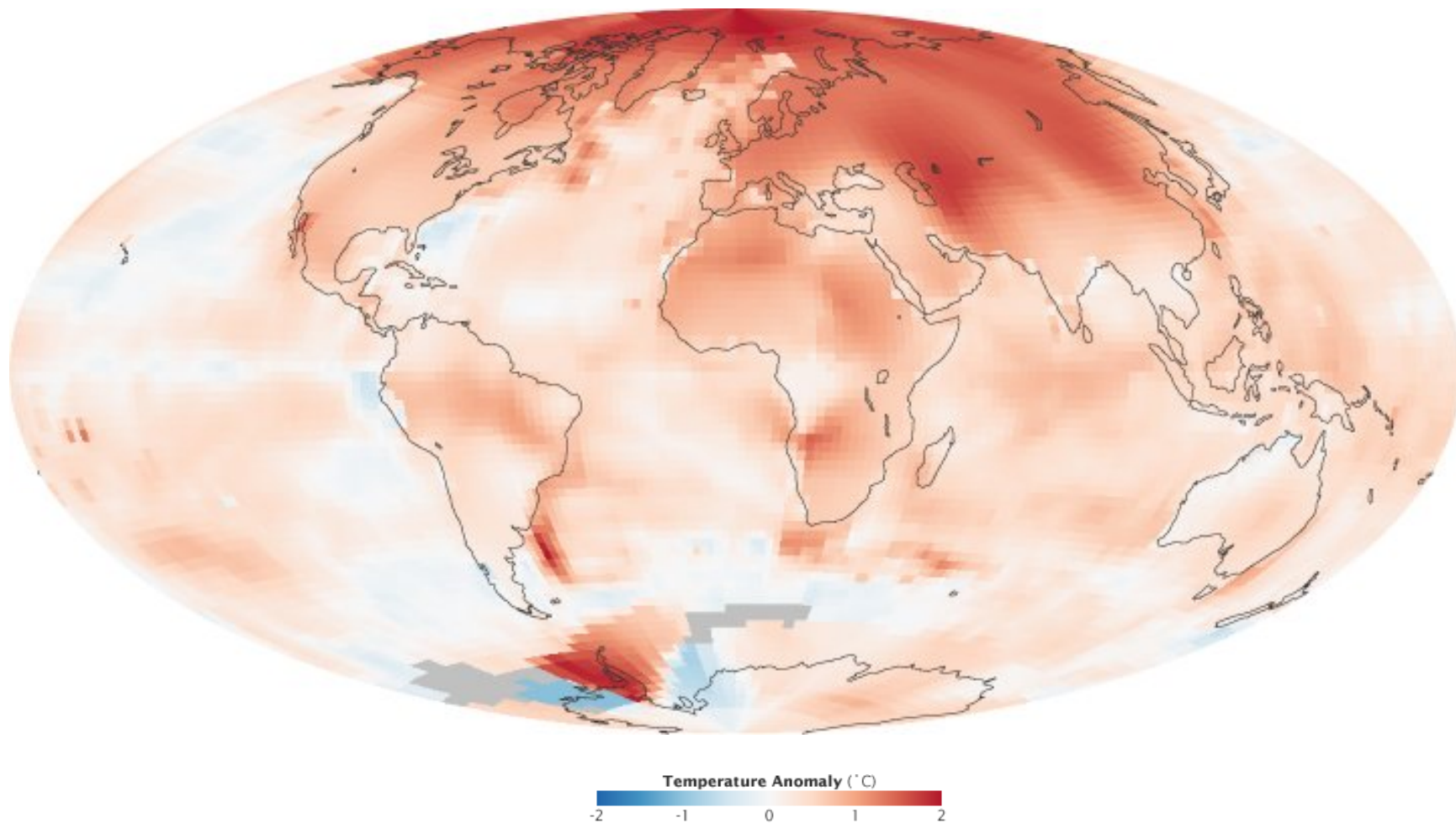
Anomalie pogodowe i klimatyczne

ClimateReanalyzer.org
Climate Change Institute | University of Maine

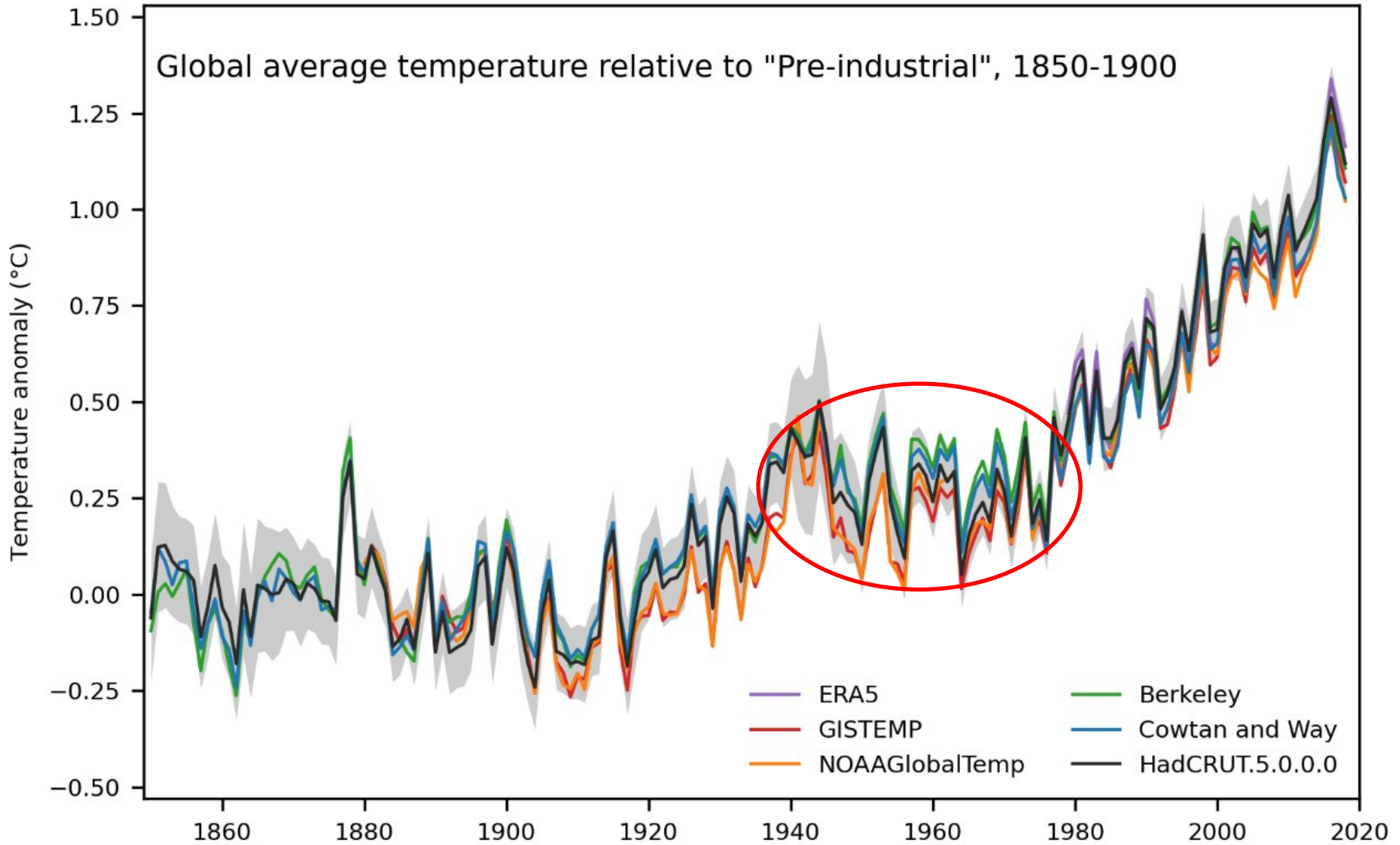
GFS/CFSR 1-day Avg 2m T Anomaly (°C) [1979-2000 base]
Sunday, Feb 28, 2021

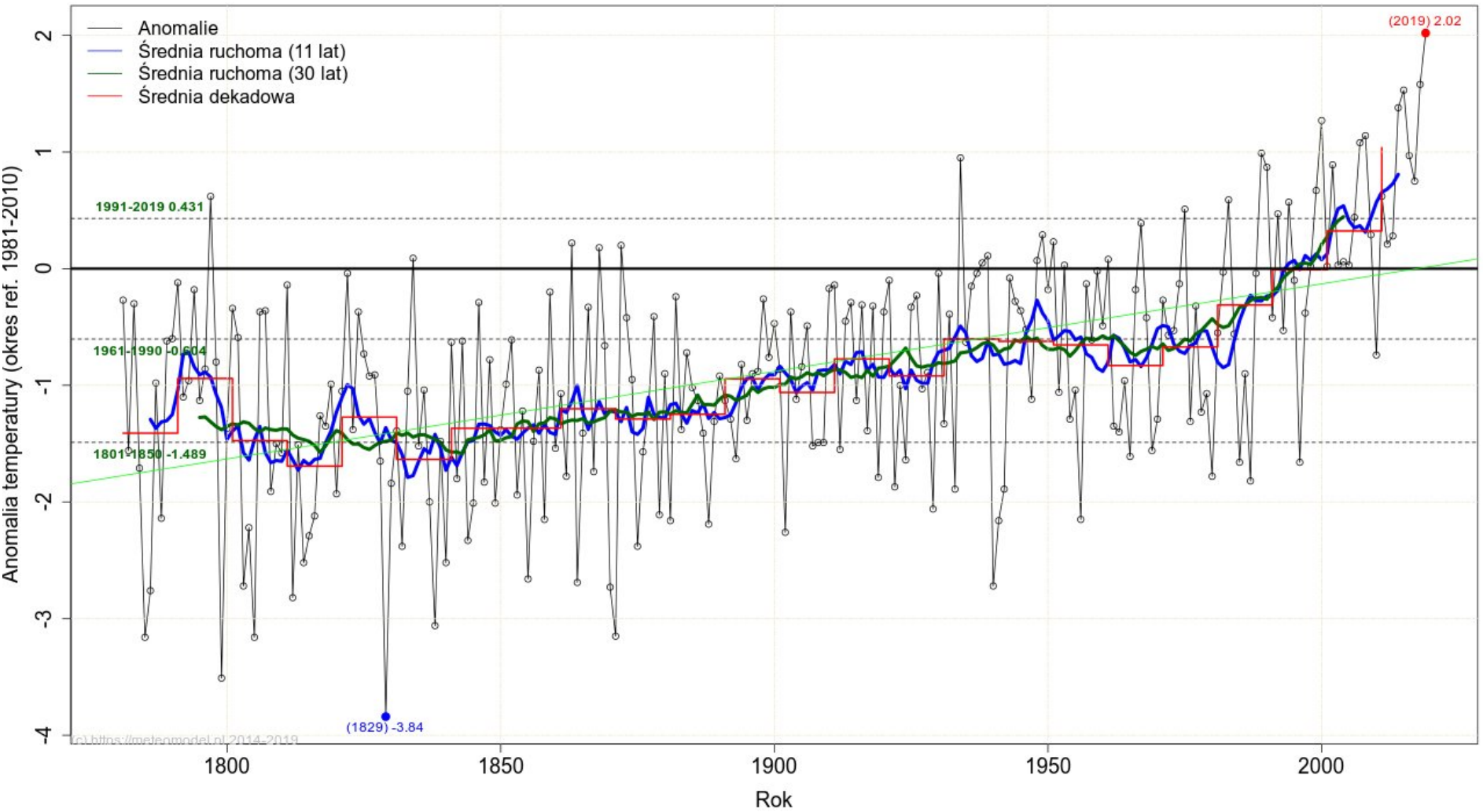
Przykład: średnia anomalia temperatury 2000-2009 względem lat 1951-1980

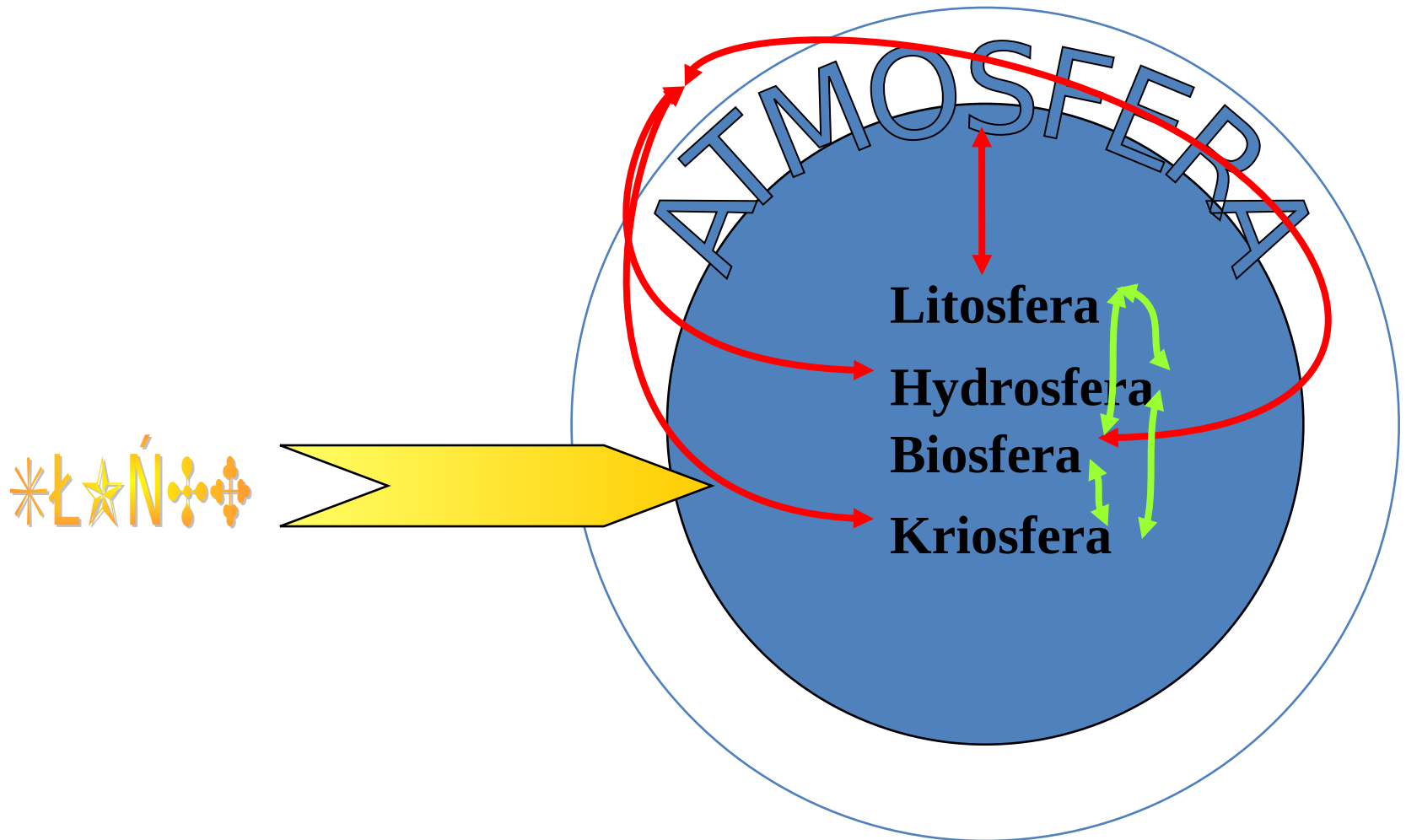
Anomalie c.d.

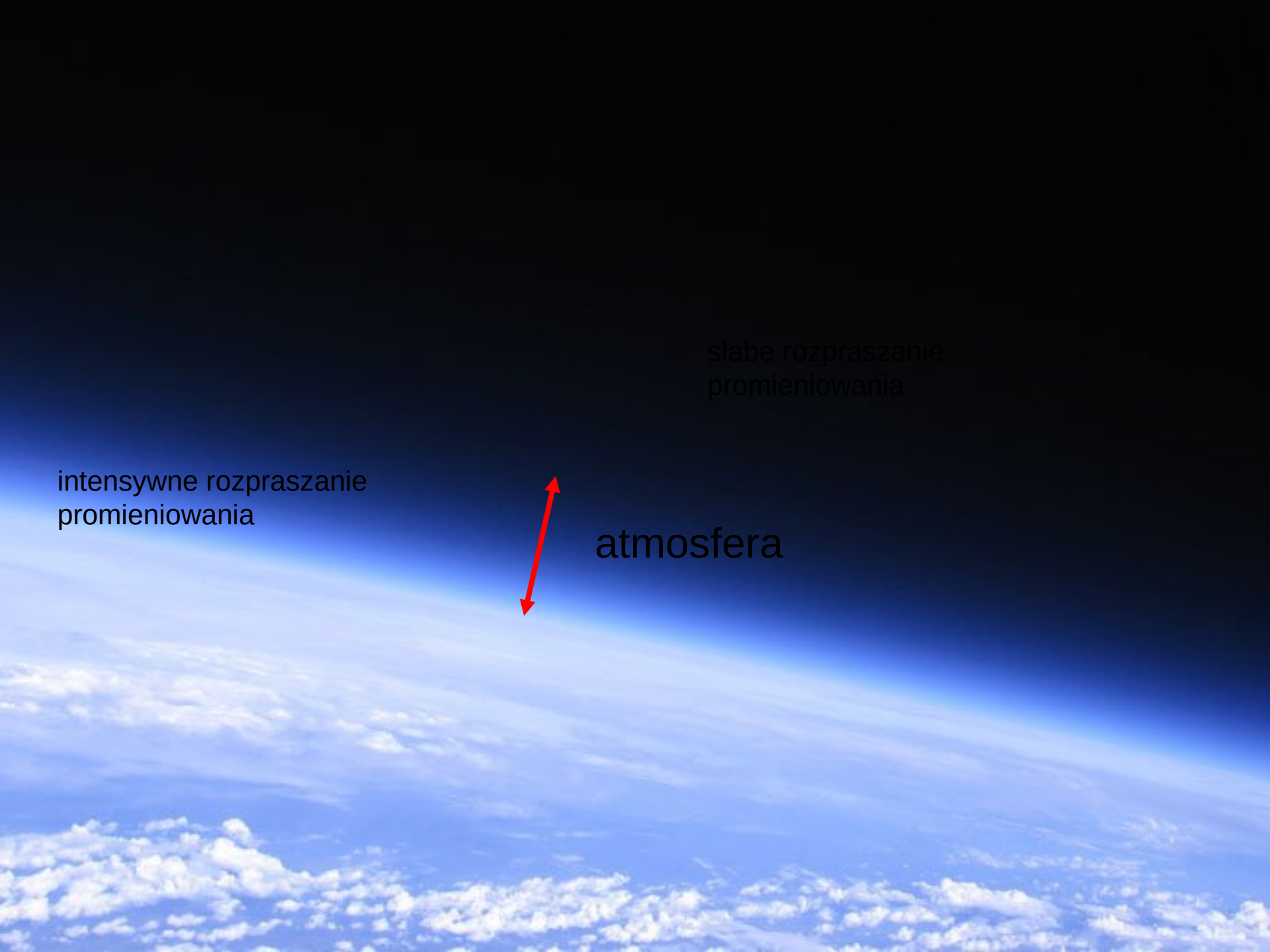

Anomalie temperatury w Polsce (rok 1781-2019)

System klimatyczny

intensywne rozpraszanie
promieniowania

słabe rozpraszanie
promieniowania

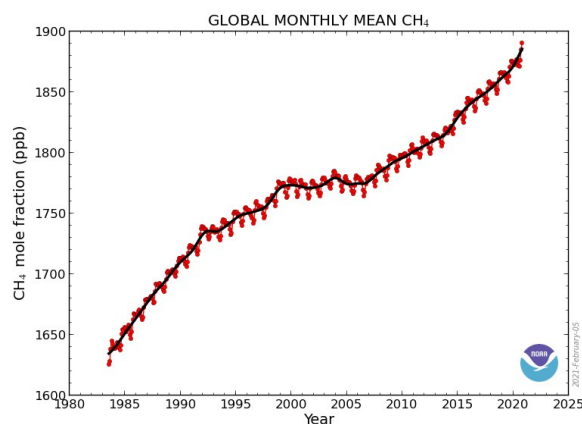
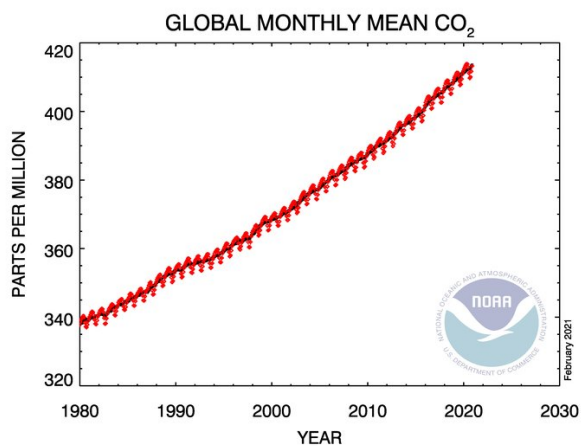
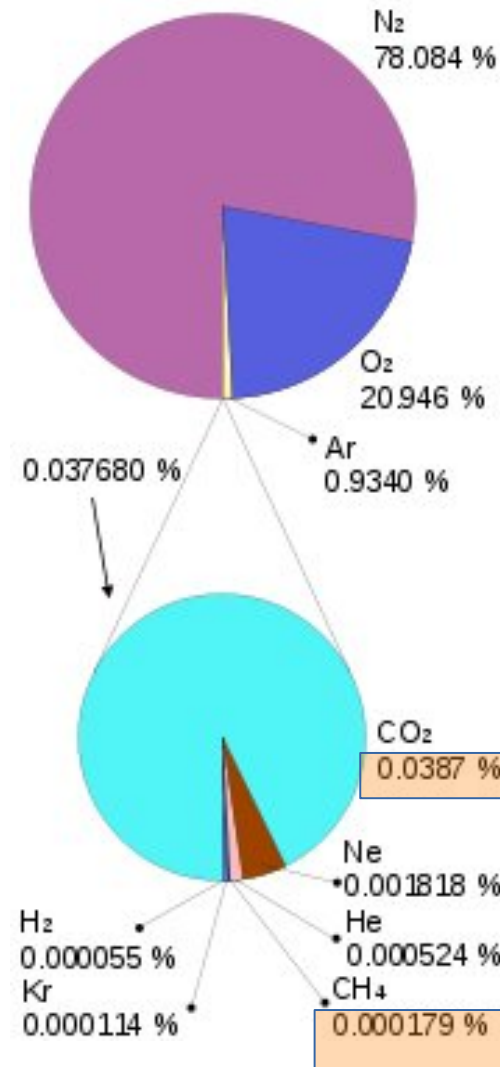

atmosfera

Skład atmosfery gazy stałe

gaz	% objętości	rola
Azot [N ₂]	78,08	biosfera
Tlen [O ₂]	21	pochłanianie UV, oddychanie
Argon [Ar]	0,9	gaz nieaktywny, właściwie nieistotny

Skład atmosfery – składniki zmienne

Gaz	Symbol	% objętości	Dlaczego ważny?
Para wodna	H ₂ O	0-4	
Dwutlenek węgla	CO ₂	0,041	
Metan	CH ₄	0,00019	
Tlenek azotu	N ₂ O	0,00003	
Ozon	O ₃	0,000004	
Cząstki stałe (pyły, sadze), tzw aerozole		0,000001	

Rozkład śladowych gazów w atmosferze

Homosfera $z < 100$ km

Heterosfera $z > 100$ km

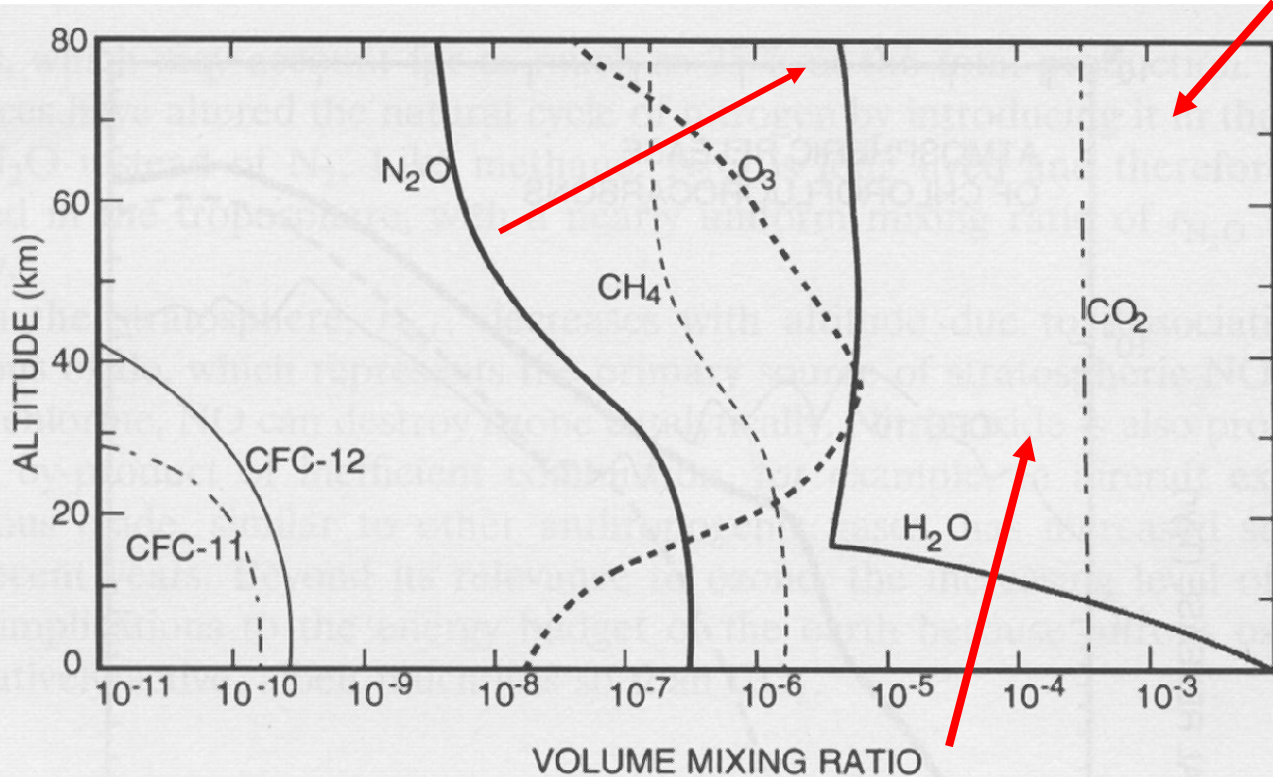
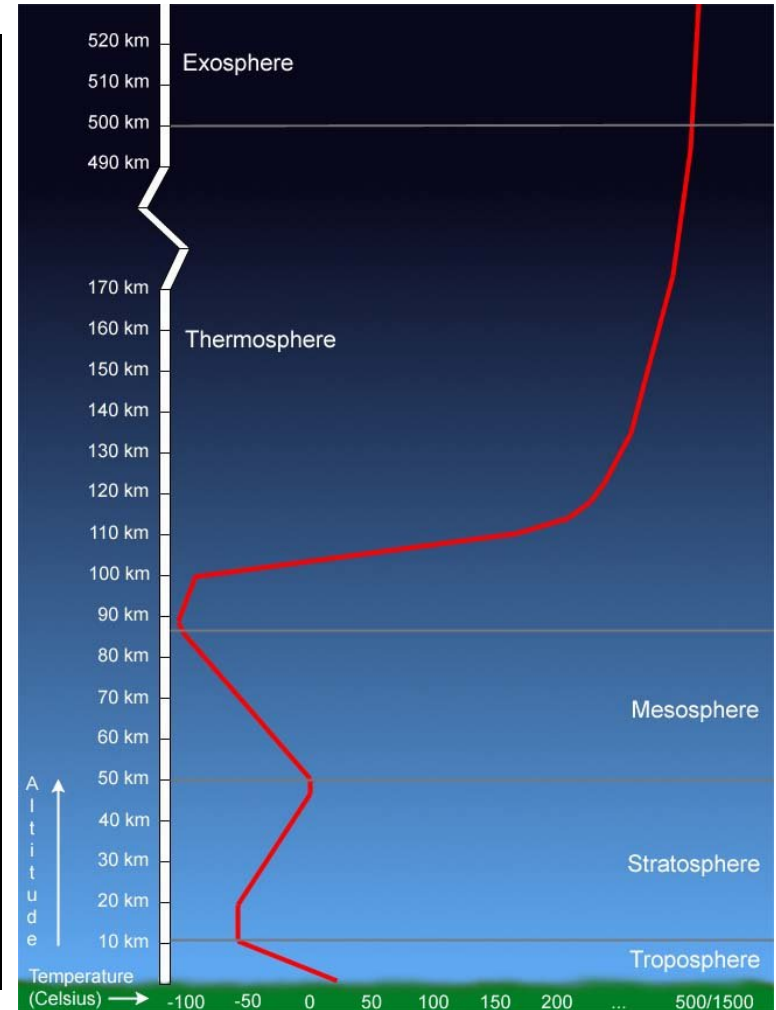
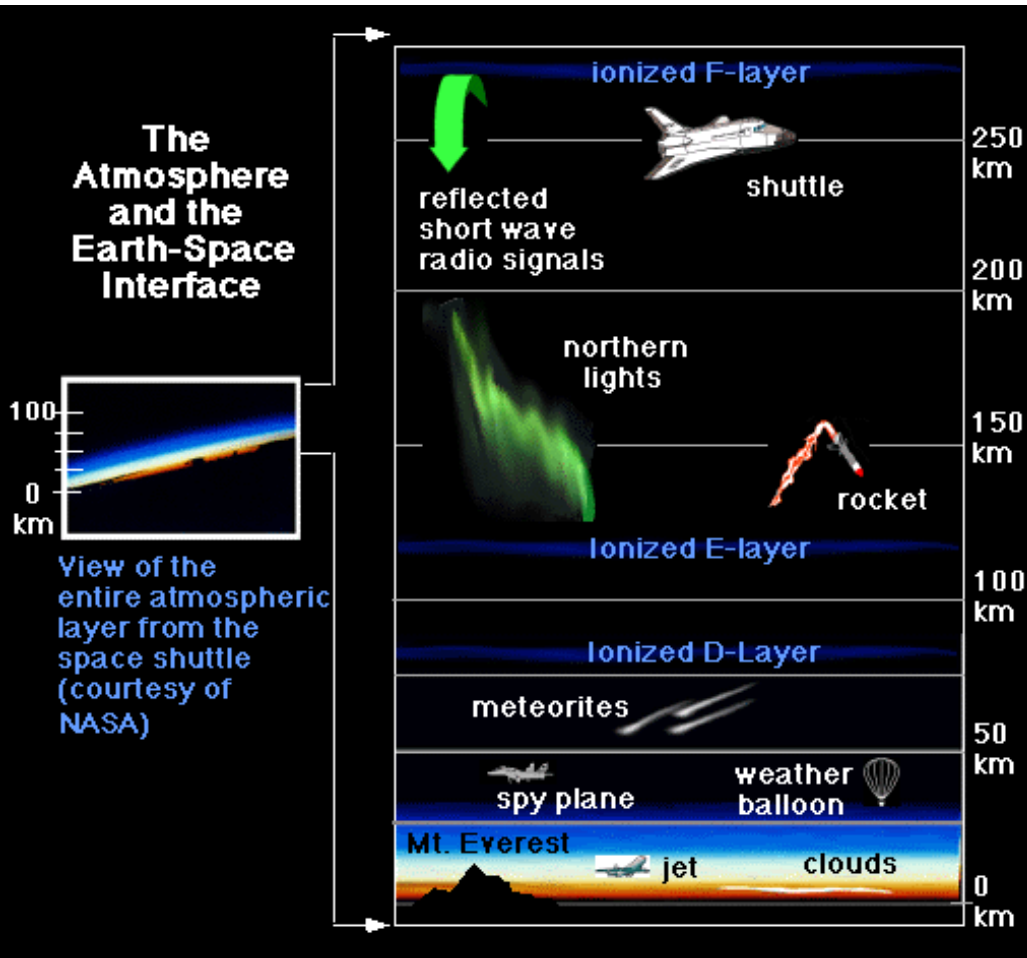

Figure 1.20 Mixing ratios of radiatively active trace species as functions of altitude. *Source:* Goody and Yung (1989).

Podział atmosfery

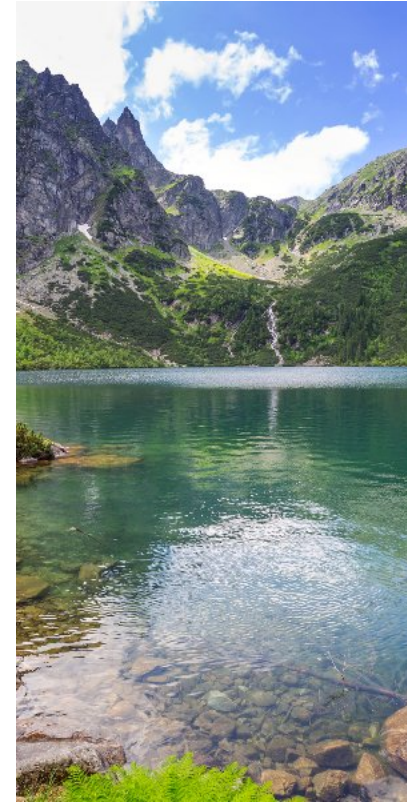

Hydrosfera

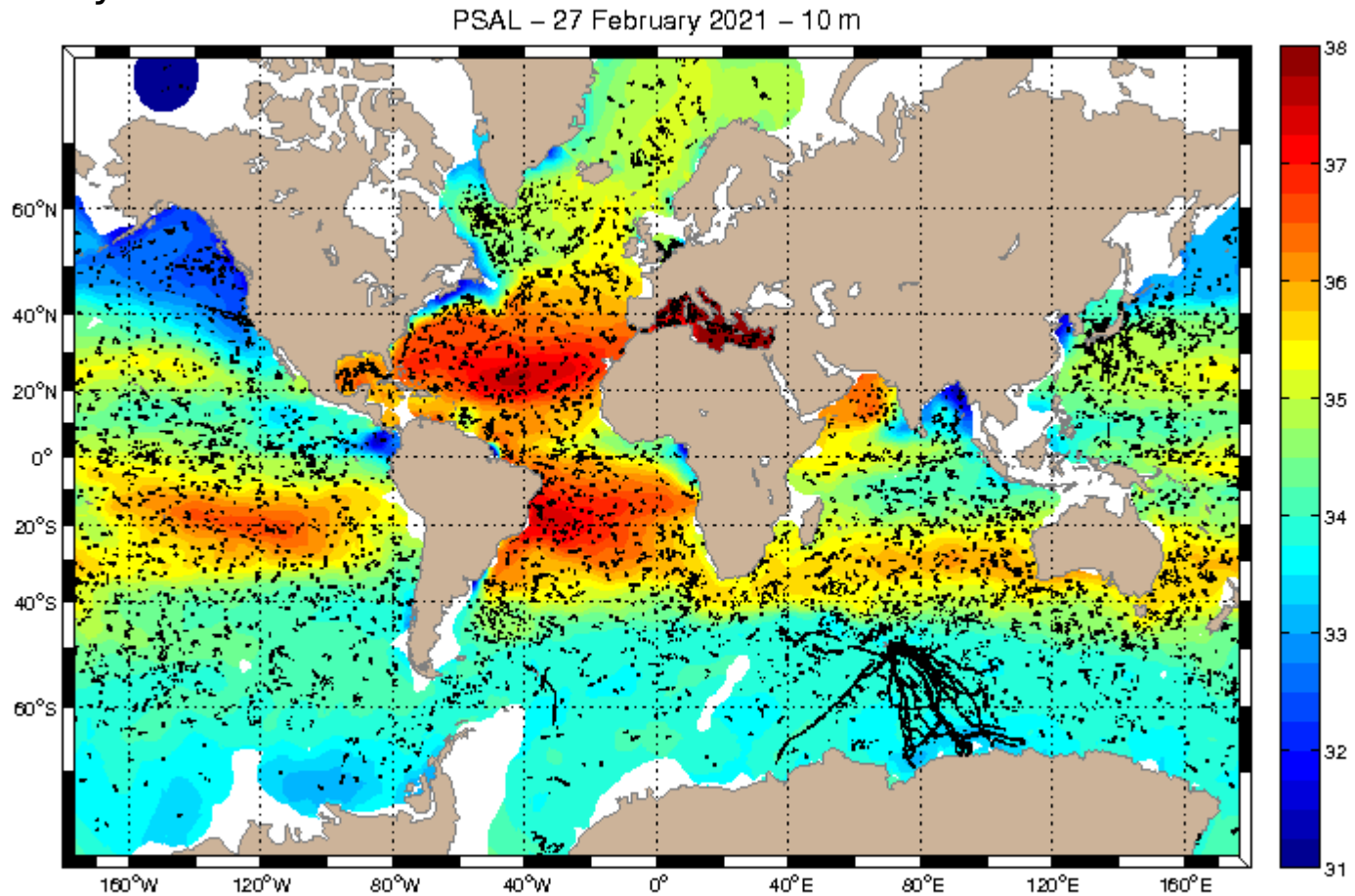
Woda słodka

0,6% zasobów wody, w tym tylko 0,1% to wody powierzchniowe.

Practical salinity unit
(PSAL, PSU) określane
na podstawie
przewodności
elektrycznej wody

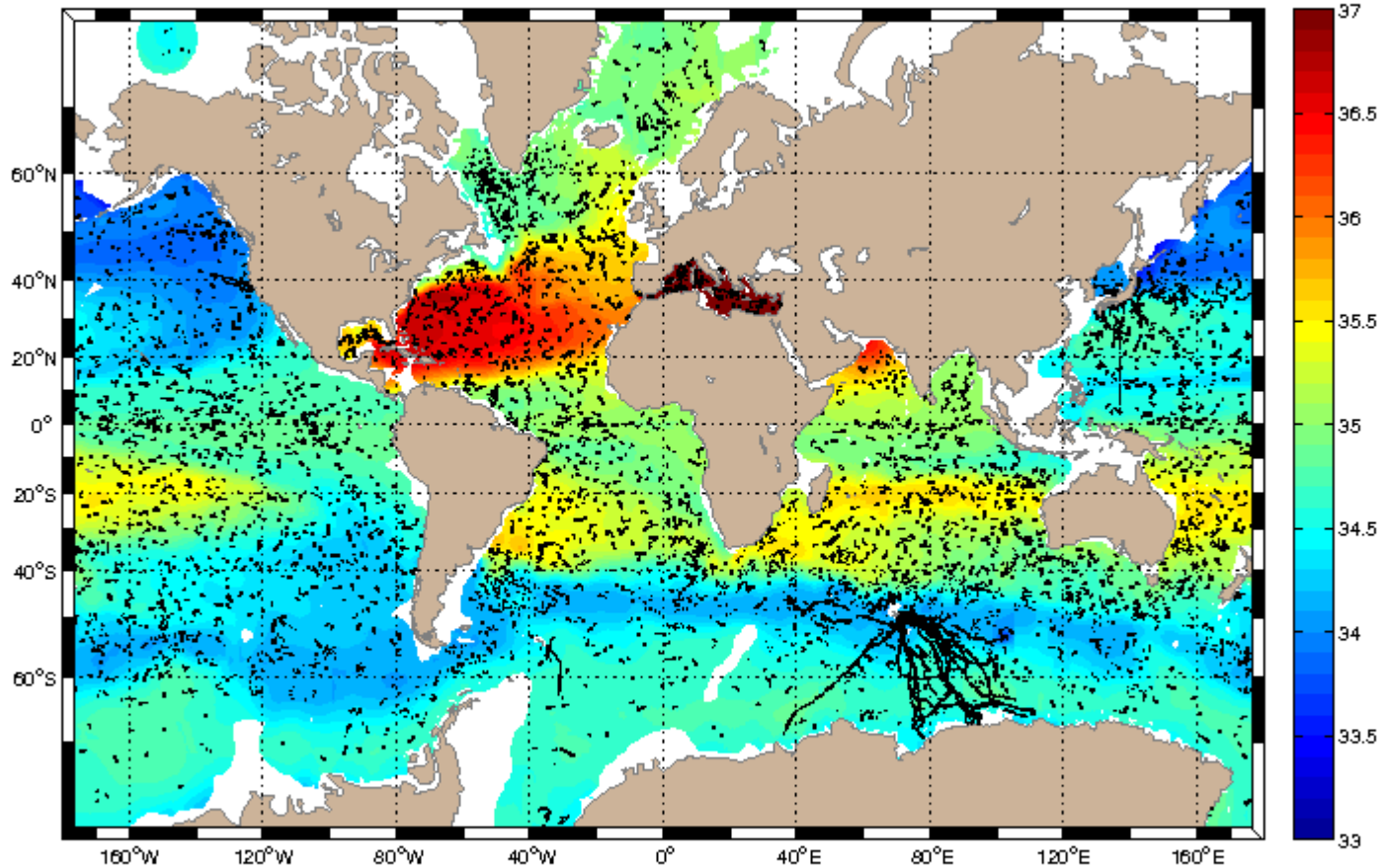
Oceany

Coriolis

Min: 5.00 Max: 40.55 Count: 18178 Error max: 95 % Date update: 27/02/2021 ISAS 6.2 Global Ocean near real time in-situ observations objec

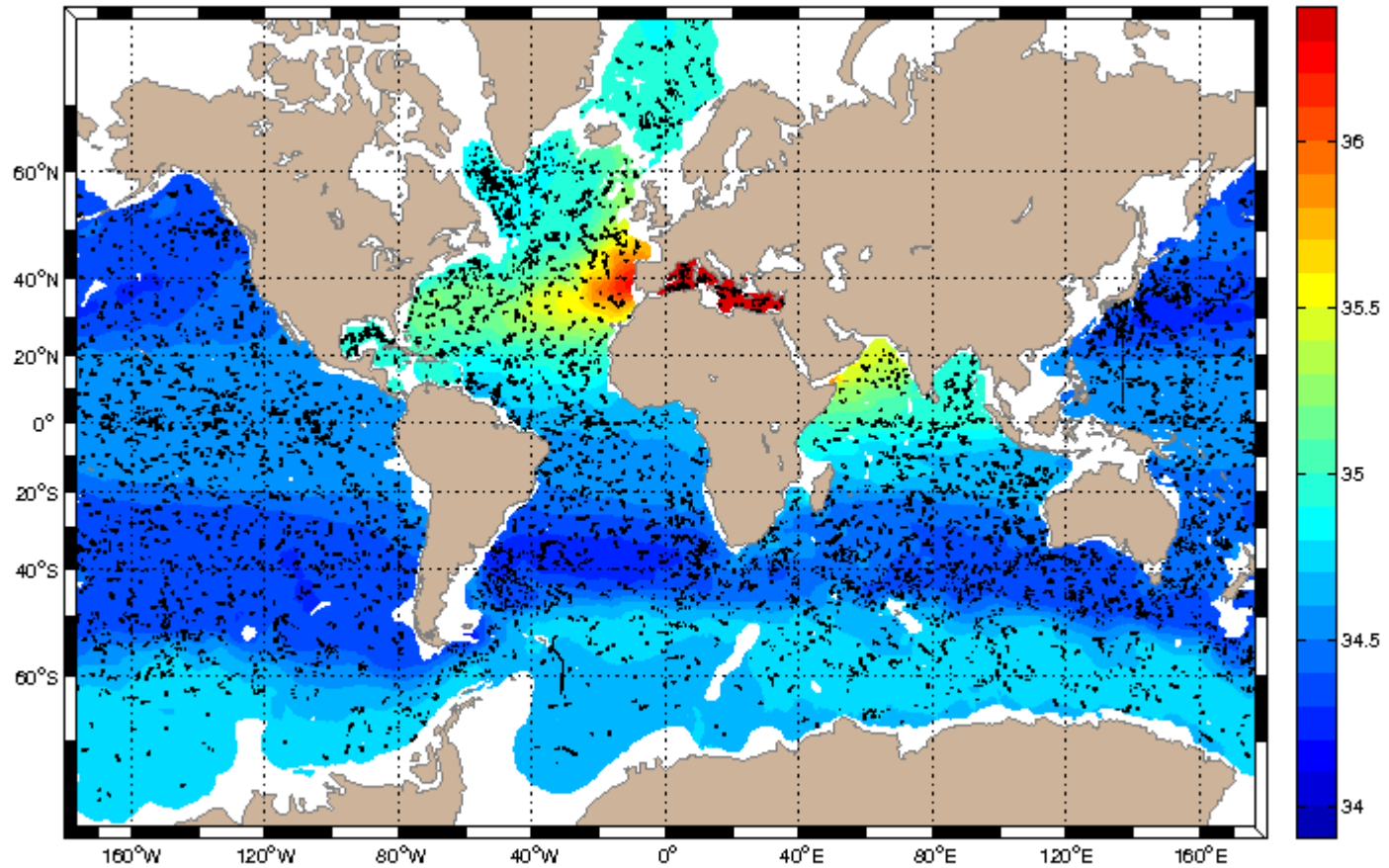
PSAL - 27 February 2021 - 300 m

Coriolis

Min: 21.62 Max: 40.75 Count: 17183 Error max: 95 % Date update: 27/02/2021 ISAS 6.2 Global Ocean near real time in-situ observations obje

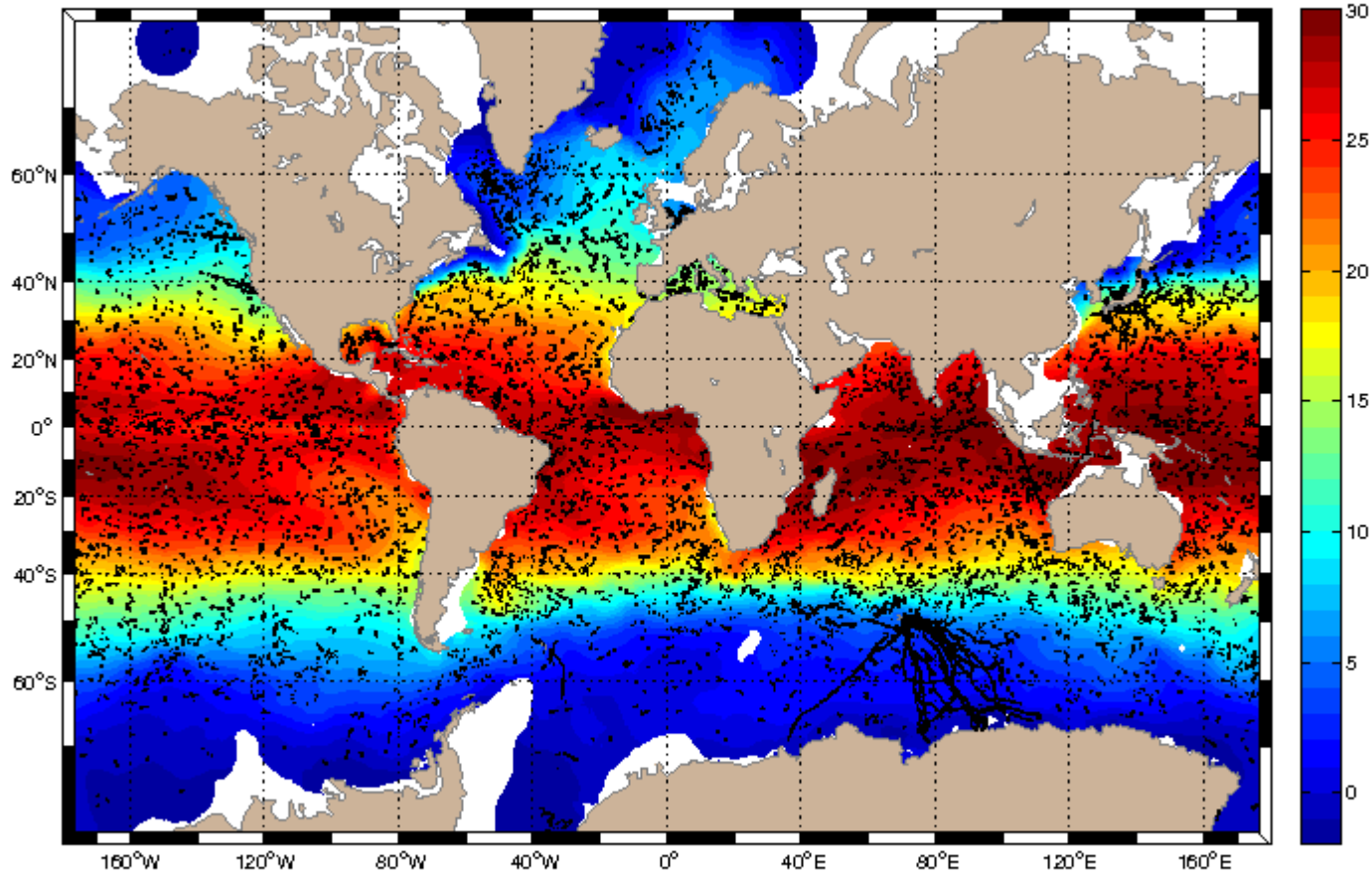
PSAL – 27 February 2021 – 1000 m

Coriolis

Min: 22.24 Max: 40.80 Count: 13139 Error max: 95 % Date update: 27/02/2021 ISAS 6.2 Global Ocean near real time in-situ observations obje

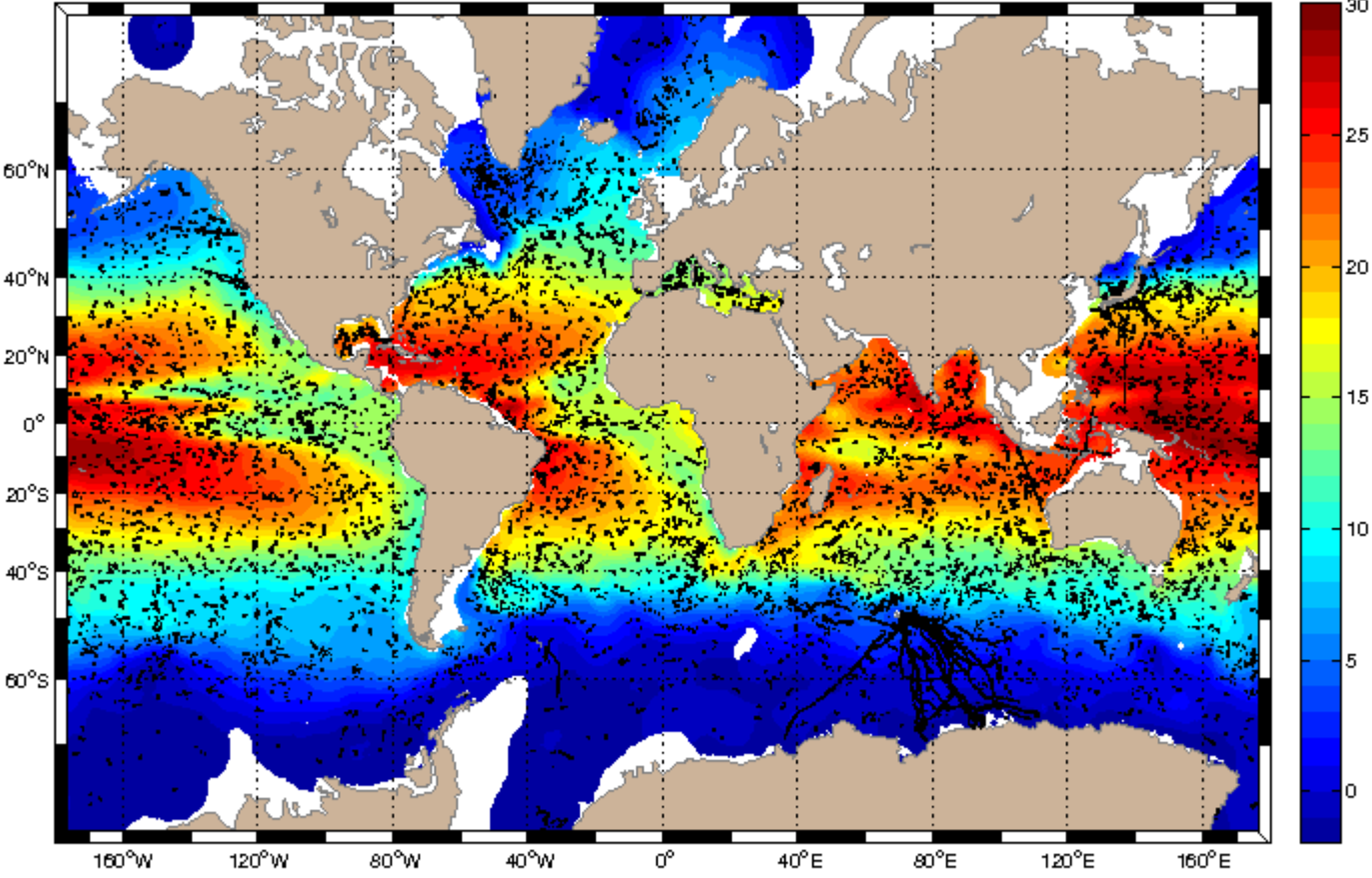
TEMP - 27 February 2021 - 10 m

Coriolis

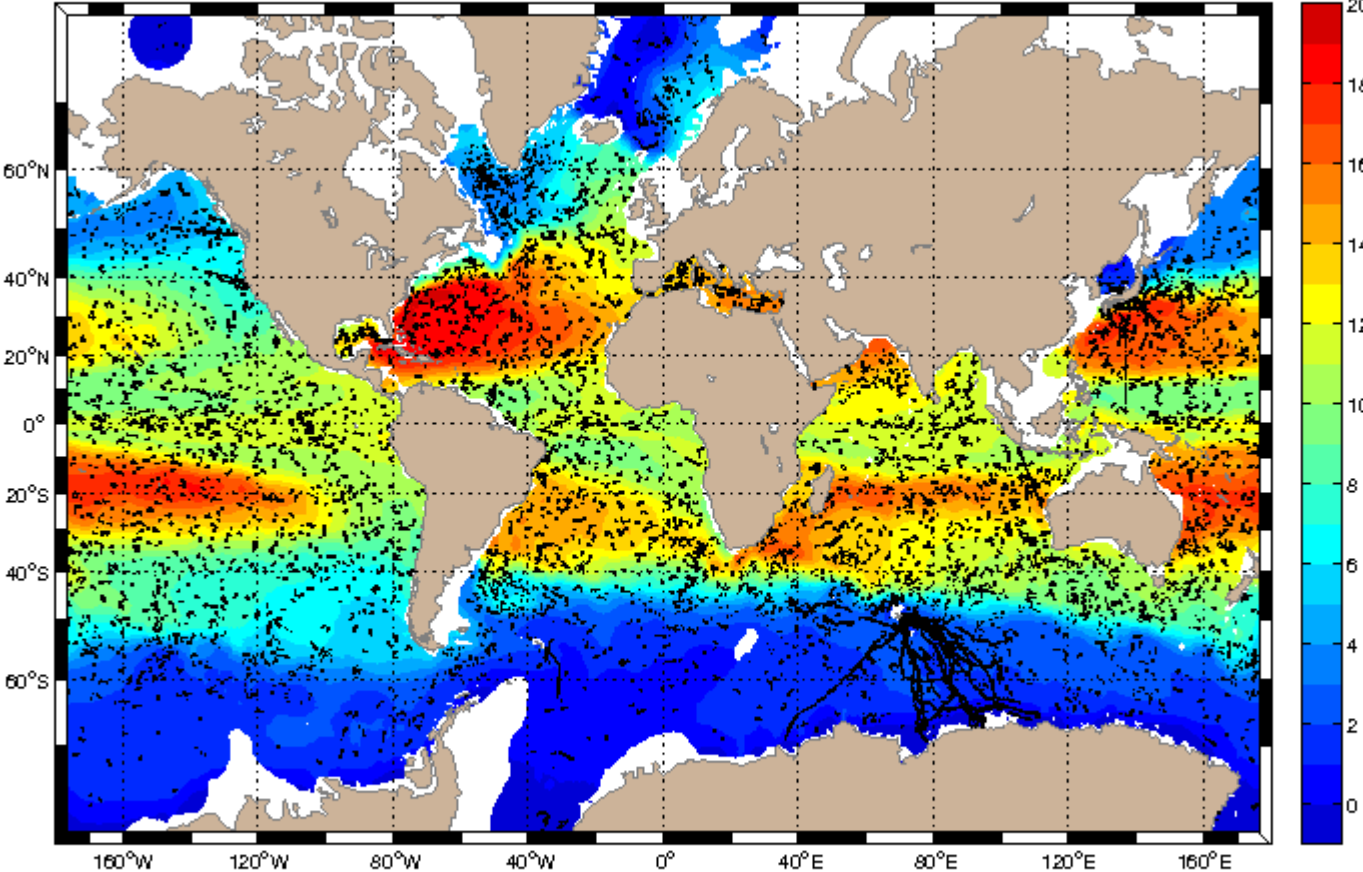
Min: -2.50 Max: 30.86 Count: 20732 Error max: 95 % Date update: 27.02.2021 ISAS 6.2 Global Ocean near real time in-situ observations obje

TEMP - 27 February 2021 - 100 m

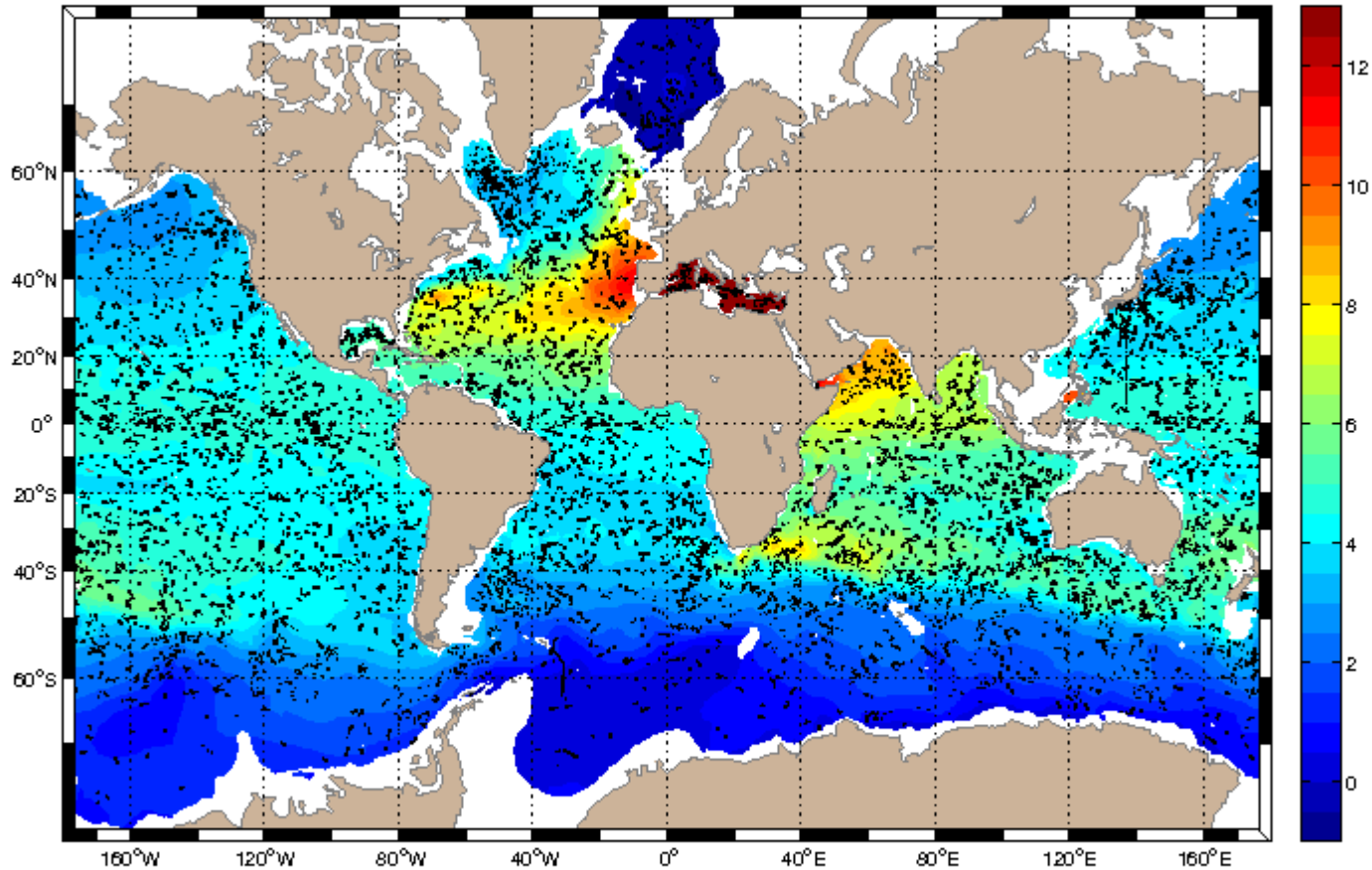
Min: -2.41 Max: 29.14 Count: 20526 Error max: 95 % Date update: 27.02.2021 ISAS 6.2 Global Ocean near real time in-situ observations obje

TEMP - 27 February 2021 - 300 m

Min: -2.52 Max: 21.77 Count: 19689 Error max: 95 % Date update: 27.02.2021 ISAS 6.2 Global Ocean near real time in-situ observations obje

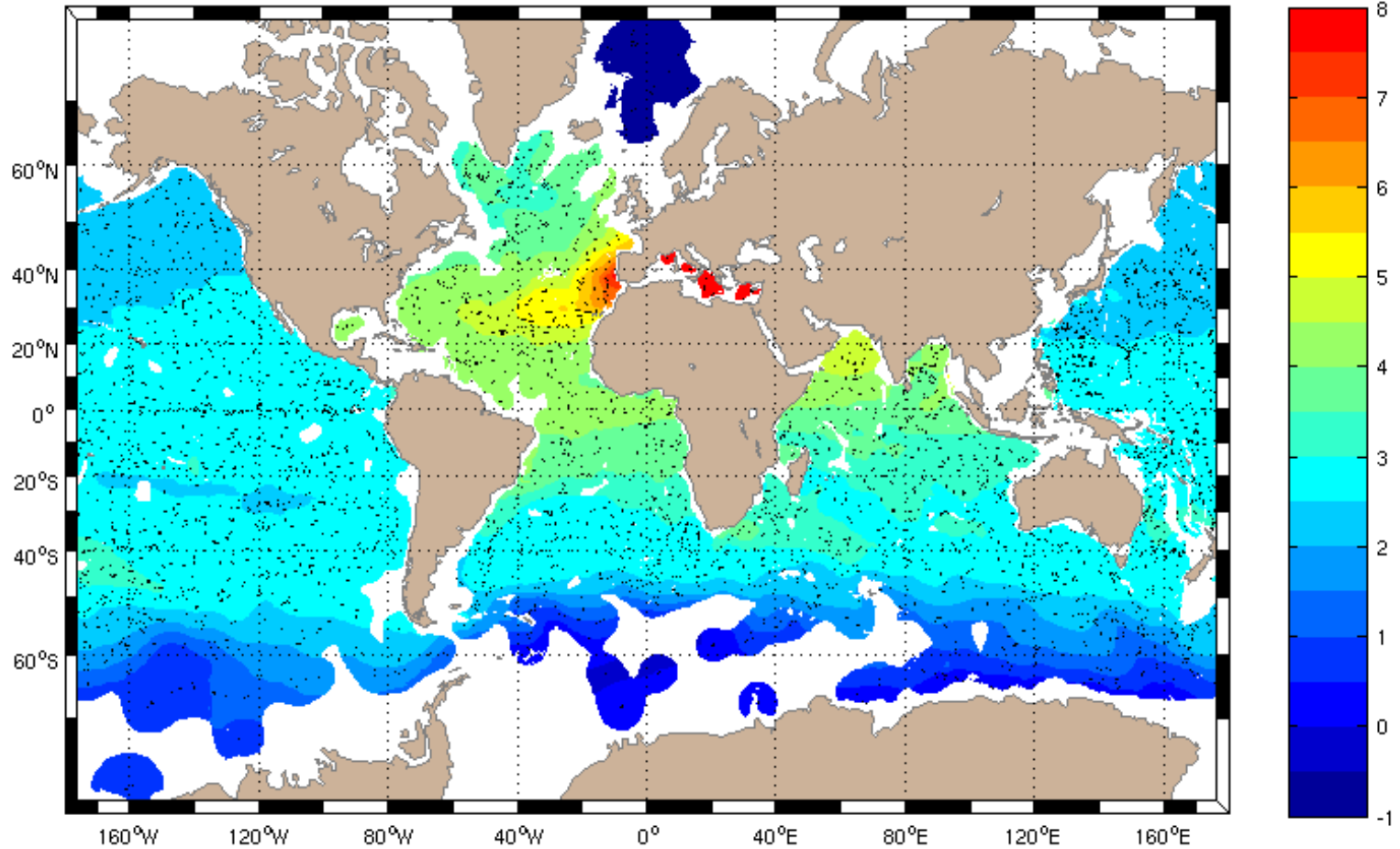
TEMP - 27 February 2021 - 1000 m

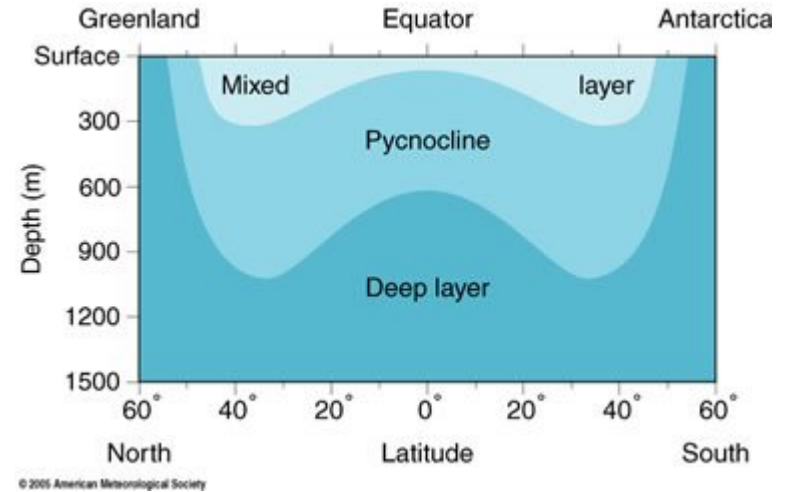
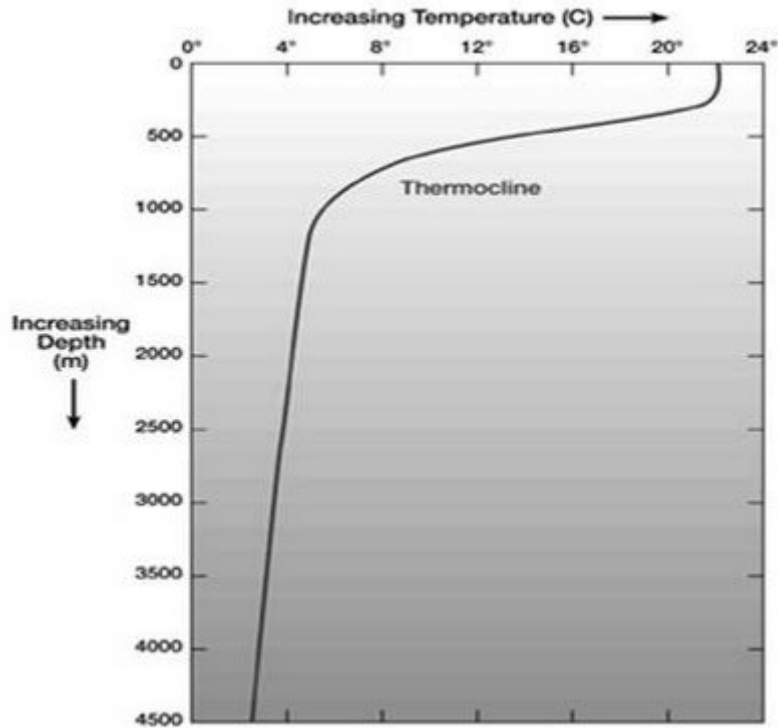
Coriolis

Min: -1.95 Max: 21.70 Count: 15247 Error max: 95 % Date update: 27.02.2021 ISAS 6.2 Global Ocean near real time in-situ observations obje

TEMP - 28 February 2014 - 1600 m

Struktura pionowa oceanów

- warstwa mieszania
- warstwa przejściowa – termoklina
- głębia oceaniczna

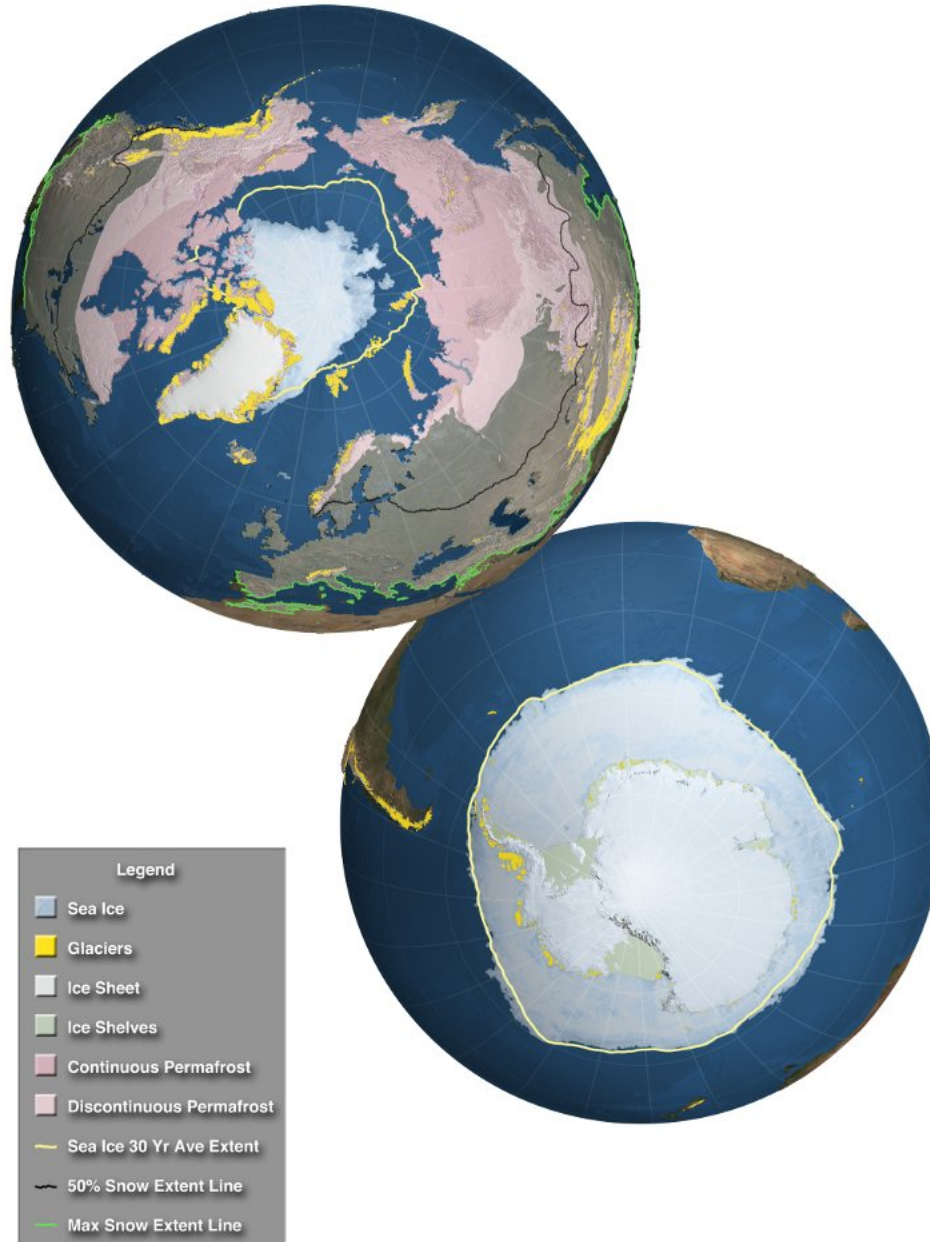
Interakcje pomiędzy atmosferą a oceanem

Wymiana:

- pary wodnej
- dwutlenku węgla
- soli morskiej (produkcja aerozolu morskiego)
- energii
- pędu

Kriosfera

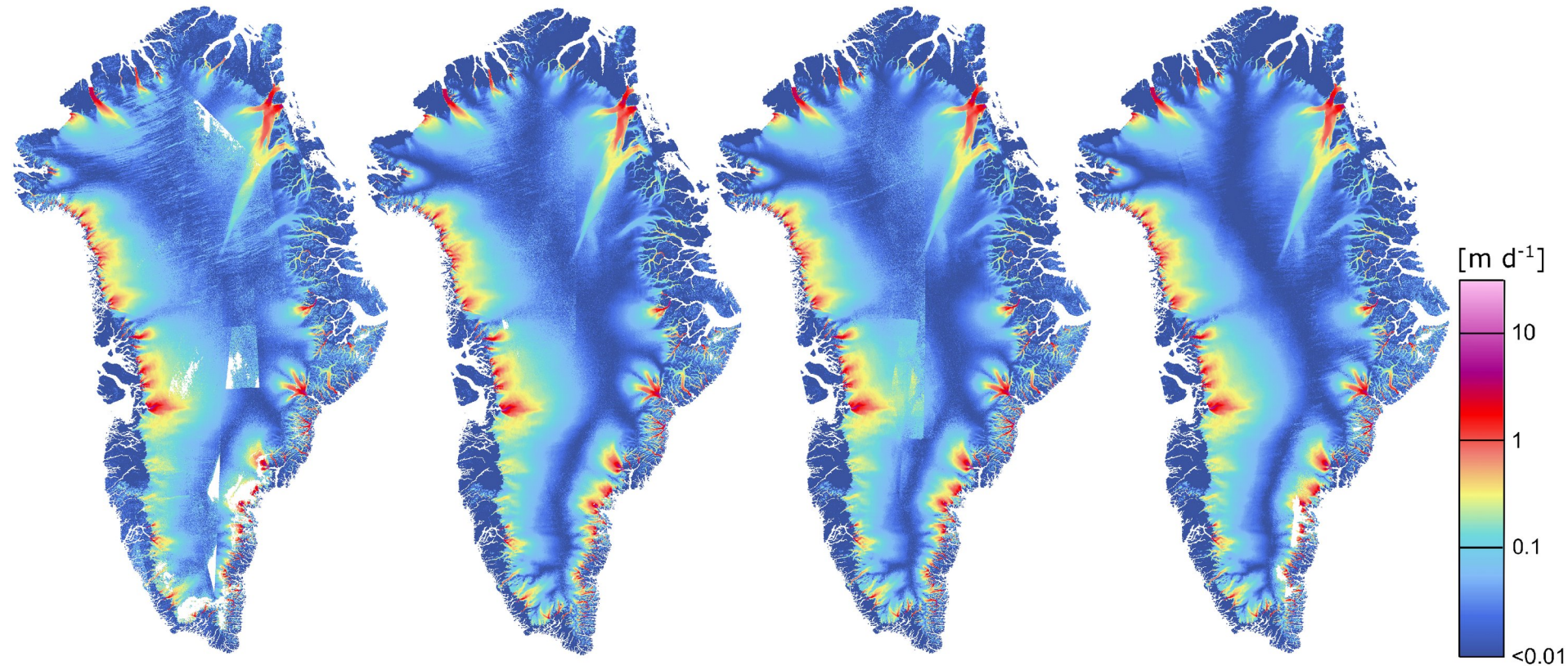

2014/15

2015/16

2016/17

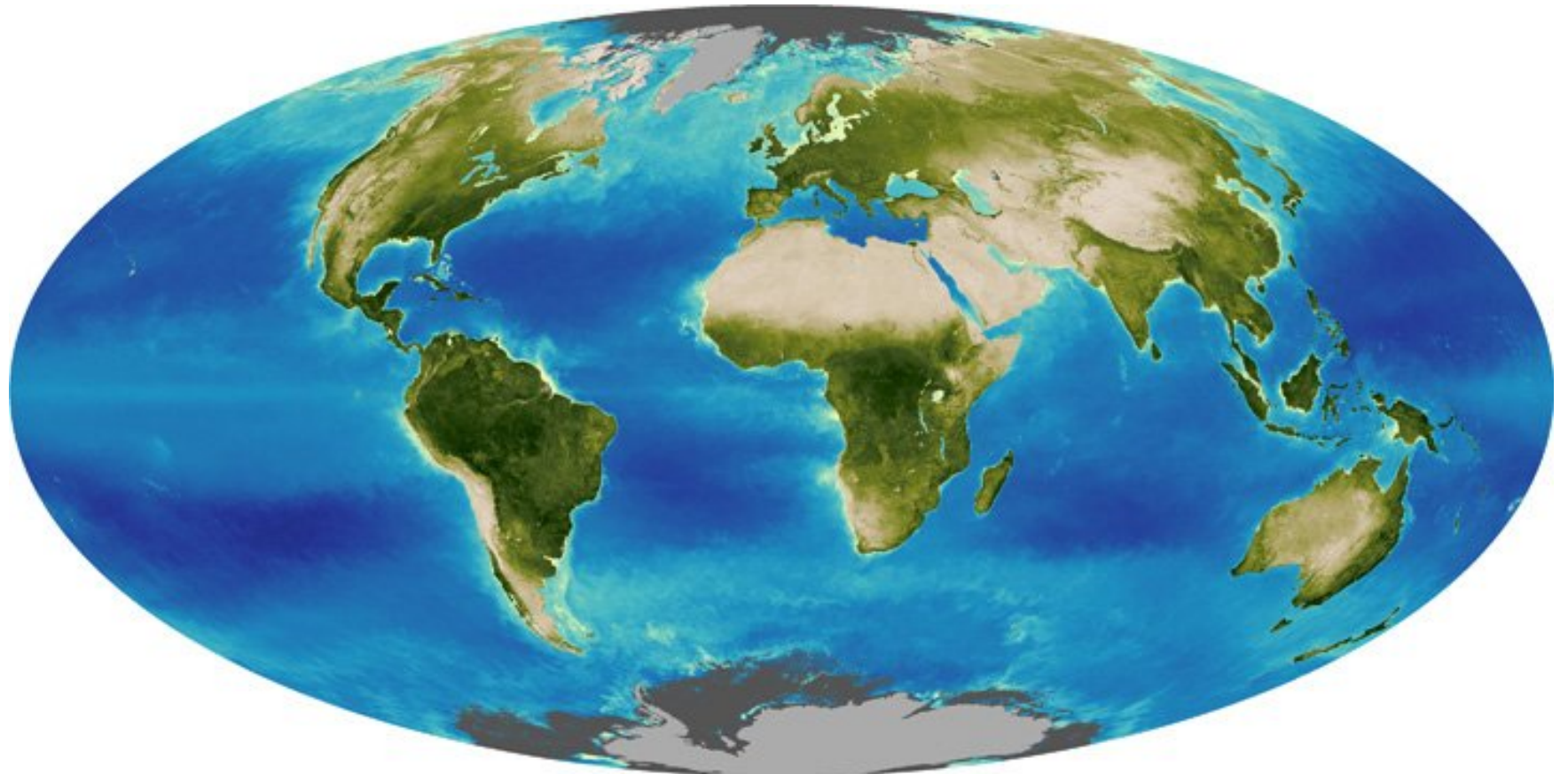
2017/18

Rola kriosfery w systemie klimatycznym

- wpływa na bilans energii (wysokie albedo śniegu i lodu)
- wpływa na poziom światowego oceanu
- wpływa na cyrkulację oceaniczną w wysokich szerokościach geograficznych i nie tylko
- bierze udział w szeregu sprzężeń zwrotnych w systemie klimatycznym

Biosfera

Chlorophyll Concentration (mg/m³)

Vegetation Index

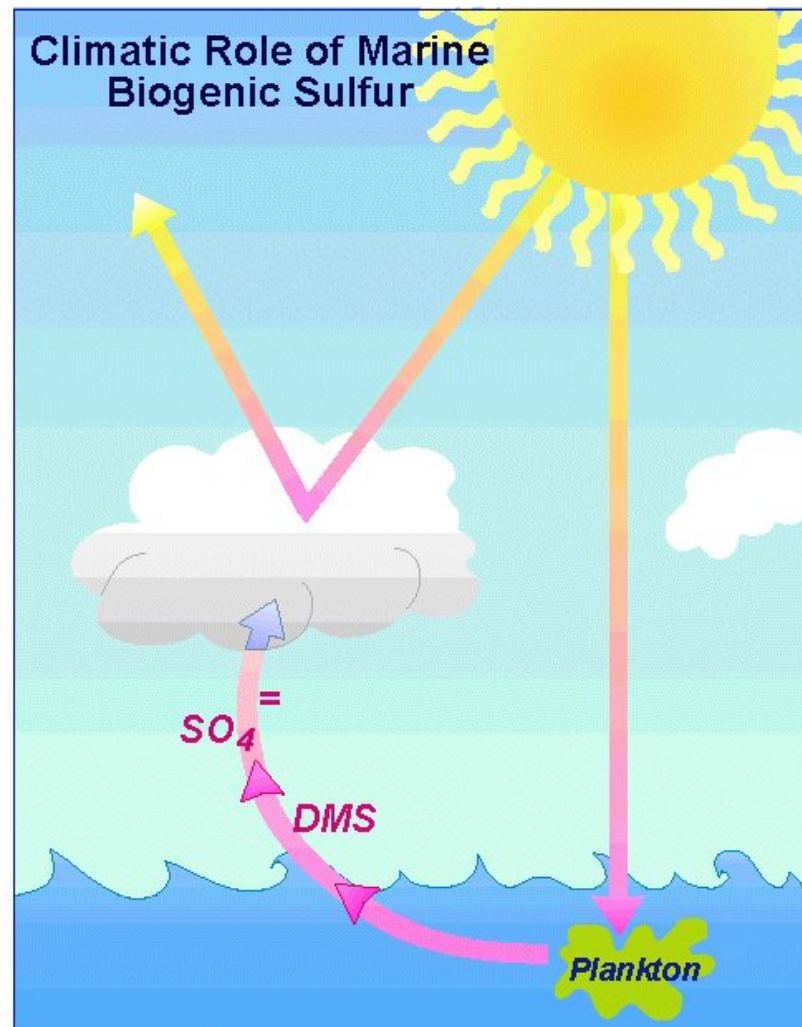
0.01 0.1 1 10 50

0.2 0.4 0.6 0.8

Rola biosfery w systemie klimatycznym

- Obieg węgla, produktywności biosfery
- Wpływ na bilans energii, wymianę pary wodnej (transpiracja)
- Emisja DMS i innych prekursorów aerozoli

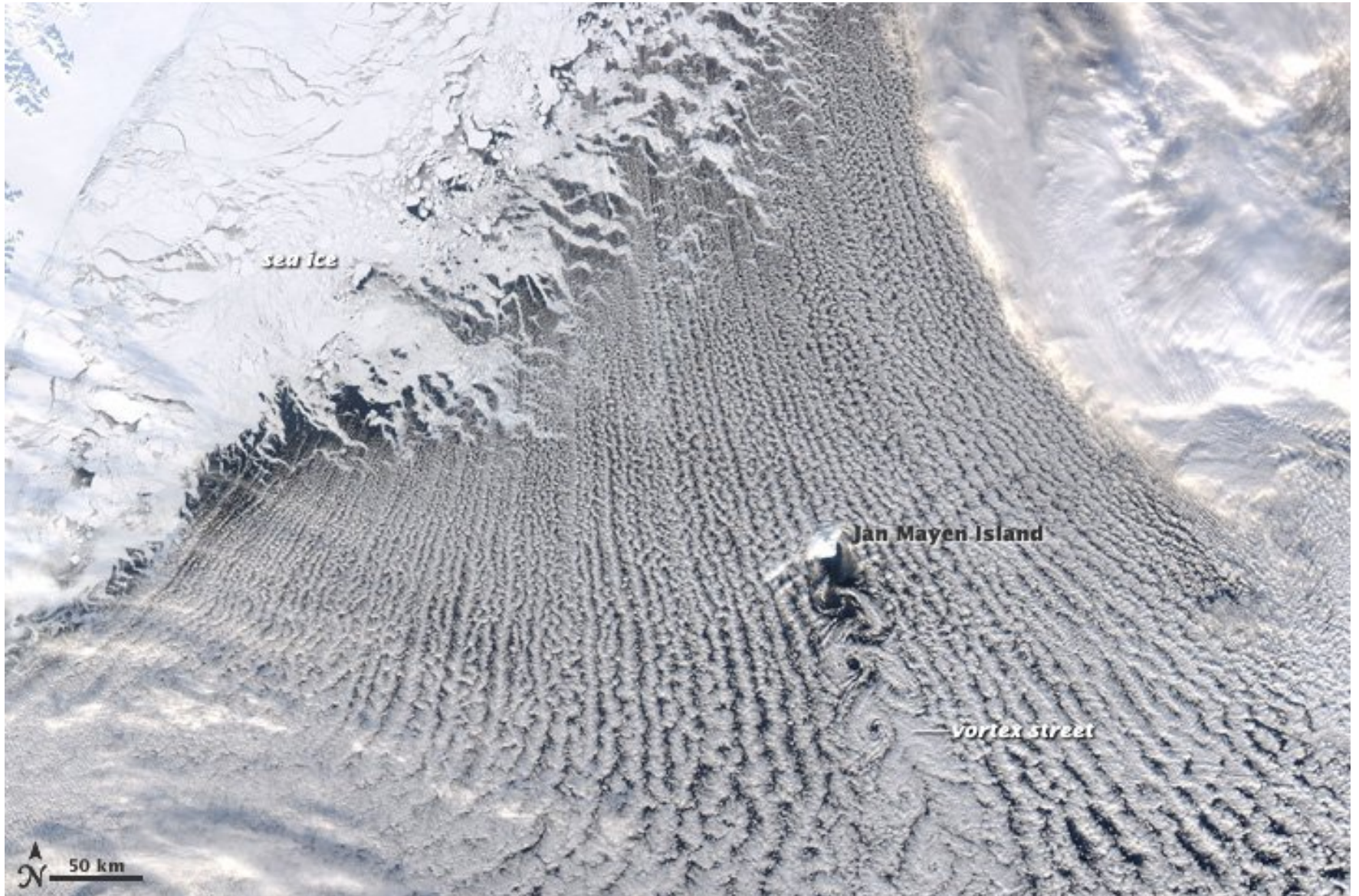
Charlson et al. (*Nature*, 326:655-661, 1987)

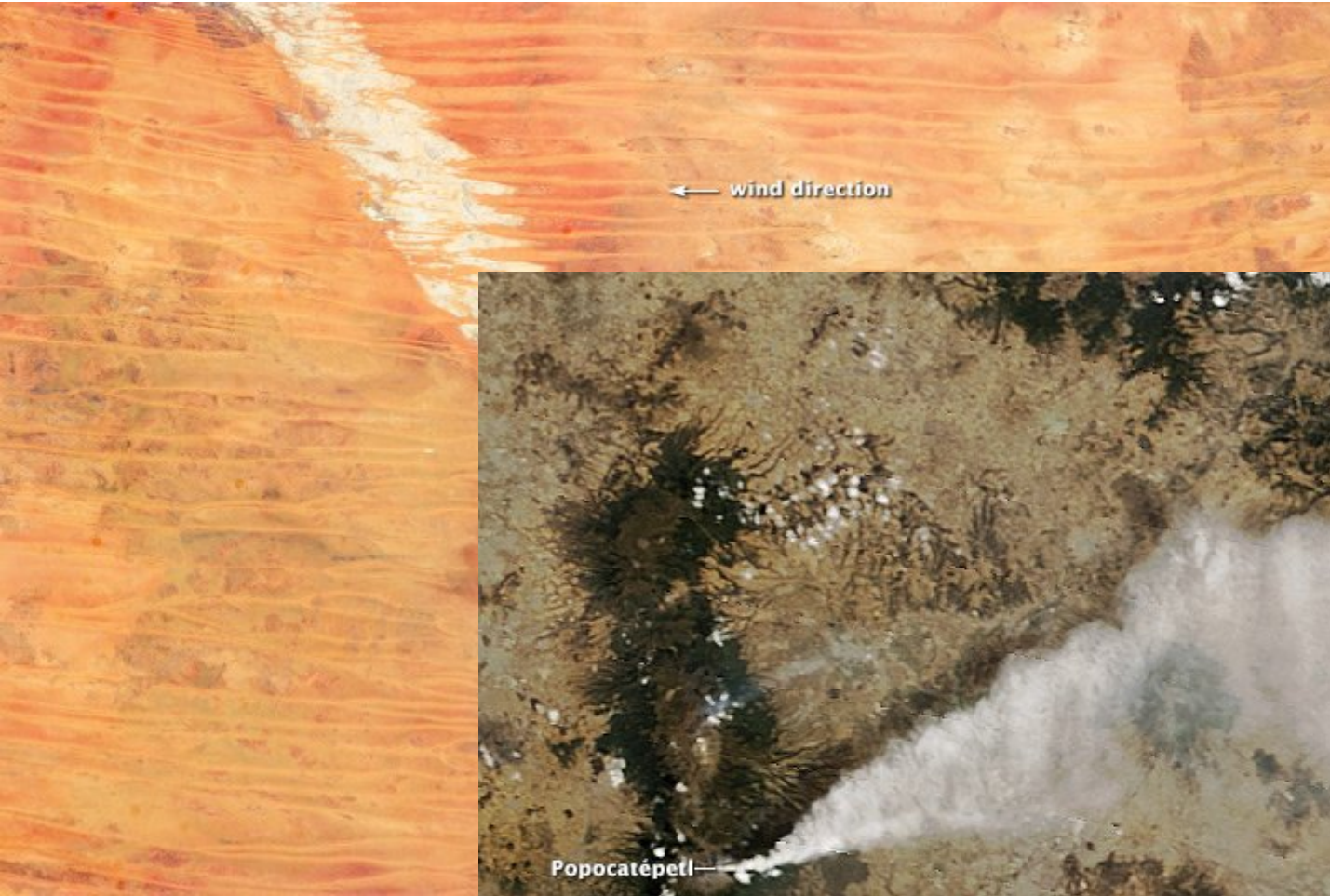
Litosfera

- zewnętrzna sztywna powłoka Ziemi obejmująca skorupę ziemską i warstwę perydotytową zaliczaną do górnej części płaszczka ziemskiego.
- miąższość litosfery wynosi od ok. 10-100 km a jej temperatura dochodzi do 700°C.
- wyróżnia się dwa zasadnicze rodzaje litosfery: kontynentalną i oceaniczną.

Rola litosfery w systemie klimatycznym

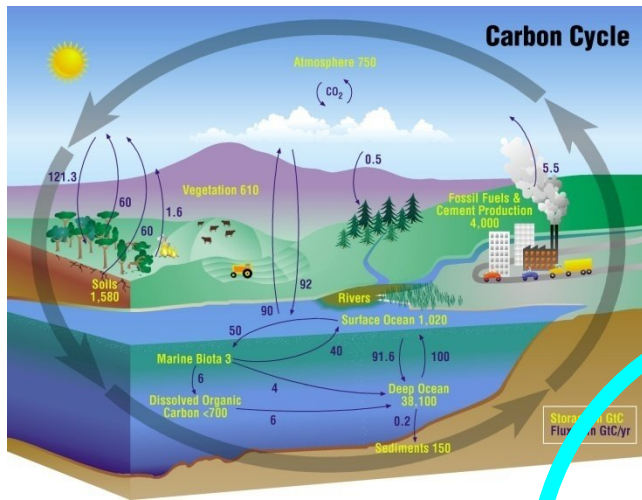

Rola litosfery w systemie klimatycznym

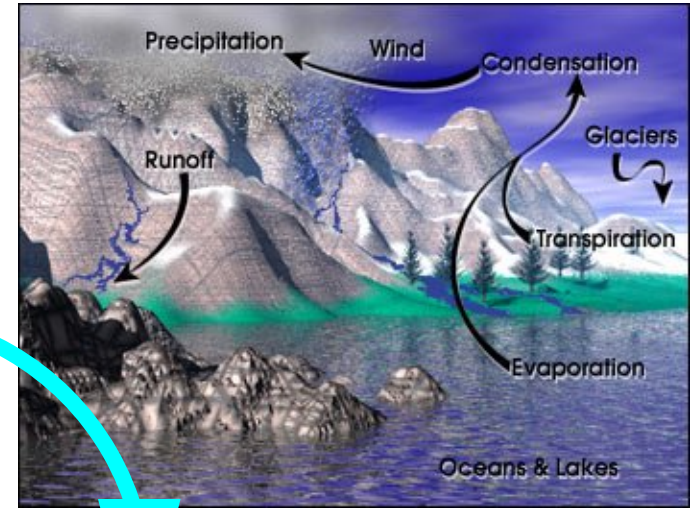

Procesy w systemie klimatycznym

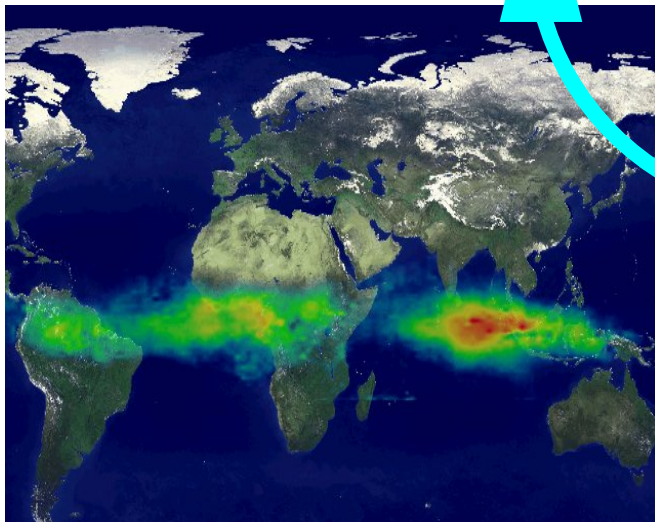
Obieg węgla

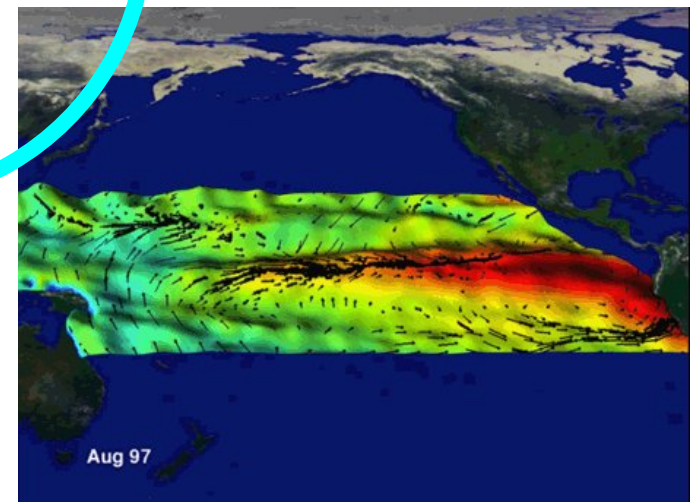
Obieg wody i energii

Reakcje chemiczne w atmosferze

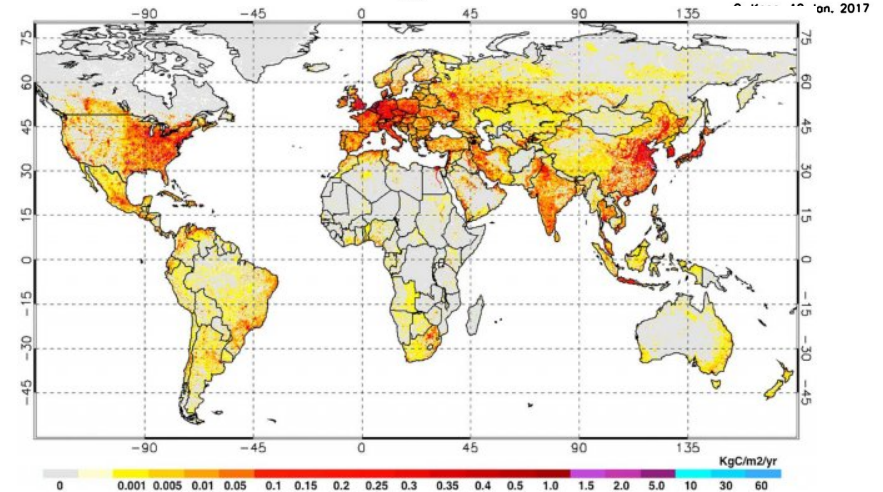
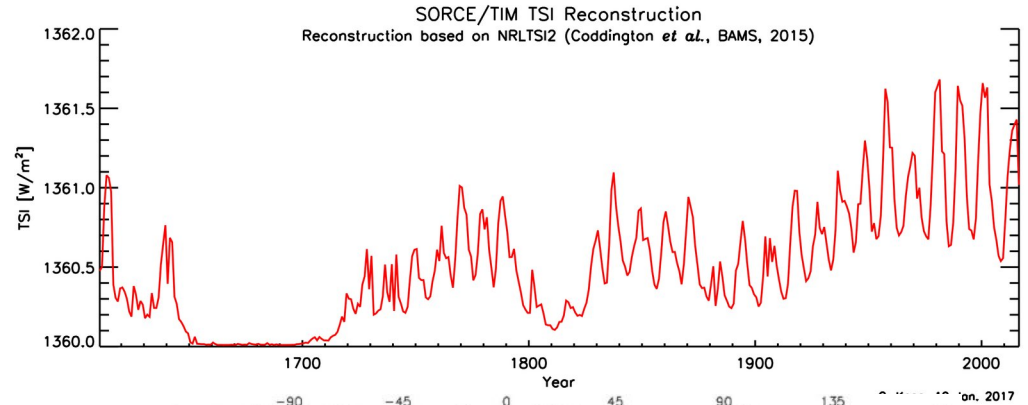
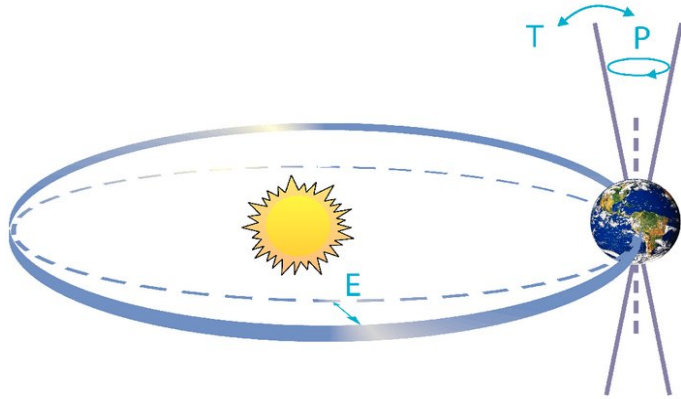

Dynamika atmosfery i oceanu

Wymuszenia i sprzężenia w systemie klimatycznym.

Wymuszenia inicjują zmiany klimatu.

Przykłady: aktywność słoneczna, zmiany orbitalne, antropogeniczne i wulkaniczne emisje gazów czy aerozoli.

Wymuszenia i sprzężenia w systemie klimatycznym.

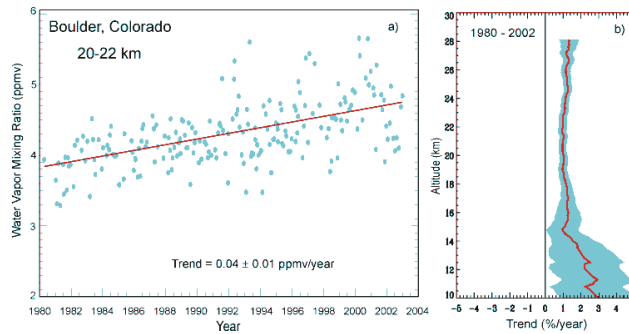
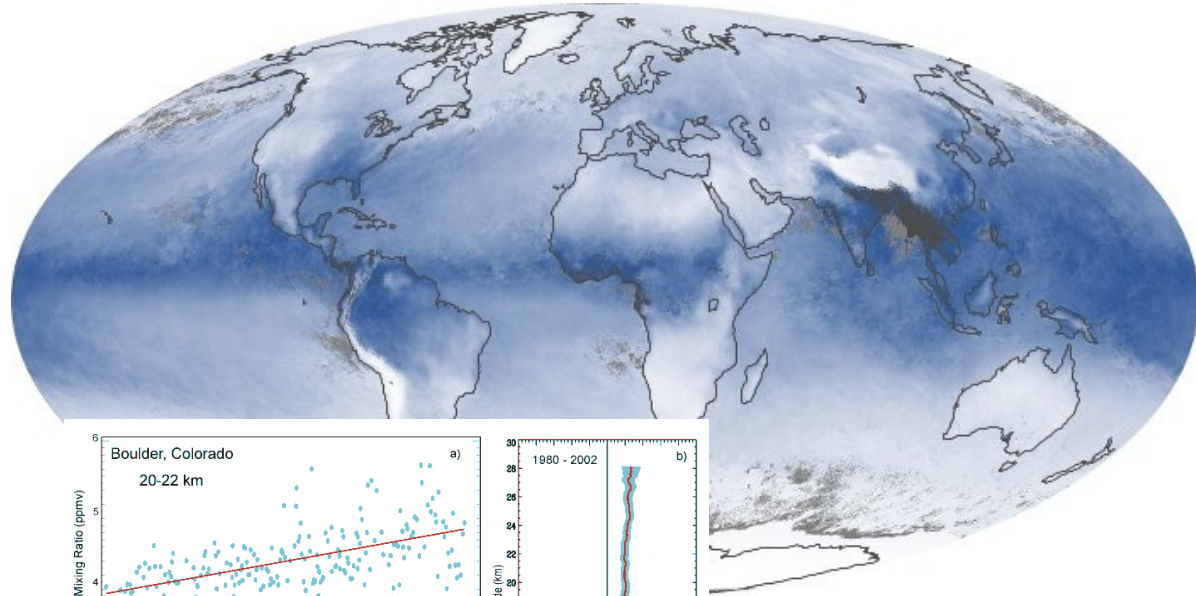
Sprzężenia to procesy zachodzące wewnątrz systemu klimatycznego, które skutkują dalszymi zmianami klimatu.

1979 SSM/I Composite Data

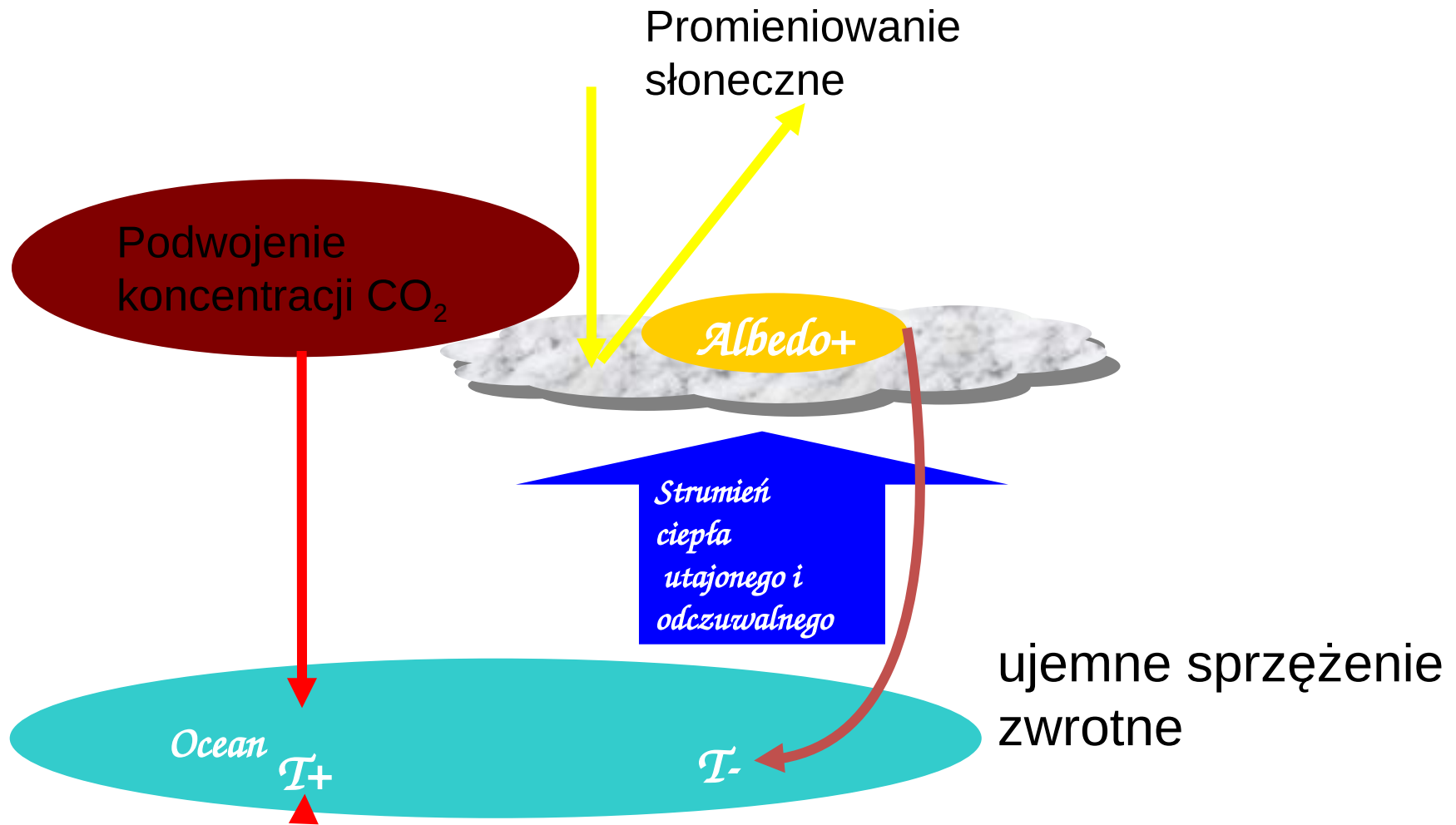

2003 SSM/I Composite Data

Przykłady: zmiany albedo wskutek zmian zlodzenia czy zmiany zawartości pary wodnej w powietrzu wskutek zmian temperatury.

Przykład sprzężenia zwrotnego w systemie klimatycznym Ziemi-Atmosfera

Badania klimatu

monitoring
zmienności

wymuszanie

odpowieź

konsekwencje

predykcja

